

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2018

BcA. Lubomír Mandous, DiS

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Trubka

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Základní umělecká škola

Jindřicha Jindřicha Cheb

BcA. Lubomír Mandous, DiS

Vedoucí práce: prof. Vladimír Rejlek

Oponent práce: doc. Mgr. Jaroslav Rouček, Ph.D.

Datum obhajoby: 5. června 2018

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Trumpet

MASTER'S THESIS

Primary Music School

Jindřich Jindřich Cheb

BcA. Lubomír Mandous, DiS

Thesis Advisor: prof. Vladimír Rejlek

Examiner: doc. Mgr. Jaroslav Rouček, Ph.D.

Date of thesis defence: 5 June 2018

Academic title granted: MgA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

Základní umělecká škola Jindřicha Jindřicha Cheb
--

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Tato diplomová práce zpracovává historii Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Chebu v letech 1918-1990. S pomocí převážně německy psaných archivních pramenů mapuje, jakým způsobem fungovala hudební škola v Chebu v meziválečném období a posléze během druhé světové války, kdy bylo Chebsko součástí nacistického Německa. Z kronikových zápisů se snaží zrekonstruovat její poválečnou historii - po odsunu německého obyvatelstva jedinou institucí poskytující hudební vzdělání v Chebu zůstala česká hudební škola, pozdější Lidová škola umění Jindřicha Jindřicha.

Práce se zaměřuje na fungování tohoto vzdělávacího zařízení z různých hledisek. Vedle vývoje počtu žáků a pedagogického sboru si všímá například i problémů (prostorových, finančních apod.) se kterými se museli ve výše zmíněném období potýkat.

Abstract

This diploma thesis deals with the history of the Primary Music School of Jindřich Jindřich in Cheb in the years 1918-1990. Using mainly German written archive sources maps how the school worked between the First World War and the Second World War and also during the Second World War, when the Cheb region became part of the Nazi German. With the information from the chronicles the thesis tries to reconstruct the history of the music school after the Second World War - after the transfer of the German population, the Czech music school was the only music education institute in Cheb, which was later called the Folk Music School of Jindřich Jindřich.

The thesis focuses on the operation of this educational organization from various points of view. Apart from the development of the number of students and teachers it pays also attention to the problems (e.g. space, finance, etc.) which they had to deal with in this period of time.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA JINDŘICHA JINDŘICHA A JEJÍ HISTORIE.....	2
2.1. ČESKÁ HUDEBNÍ ŠKOLA 1918-1945	2
2.2. MĚSTSKÁ HUDEBNÍ ŠKOLA 1918-1945	3
2.3. HUDEBNÍ ŠKOLA, RESP. LIDOVÁ ŠKOLA UMĚNÍ 1946-1972.....	26
2.4. LIDOVÁ ŠKOLA UMĚNÍ JINDŘICHA JINDŘICHA 1971-1990	31
3. ZÁVĚR.....	37
4. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	38
5. PŘÍLOHY.....	39

1. Úvod

Historie chebské hudební školy se začala psát již v poslední čtvrtině 19. století, kdy byla na základě výnosu místodržitelství č. 46 789 ze 14. července 1885 zřízena Městská hudební škola. Její činnost byla financována městem, které na její provoz pobíralo státní subvence. K zahájení výuky došlo 1. června 1885 v prostorách tehdejšího nově zřízeného gymnázia v ulici Komenského.¹ K tomuto časovému úseku v historii školy se však zachovalo jen několik málo dokumentů, které jsou uloženy v 1. fondu Státního Okresního archivu v Chebu. Srozumitelnost těchto archiválií ovšem stěžíže fakt, že jsou psány takzvaným kurentem, tedy starým německým psacím písmem, které bez jeho hlubší znalosti není pro dnešního člověka čitelné. K vzhledem k tomuto faktu i k torzovitosti pramenů datovaných před první světovou válkou je tato práce koncipována jako historie školy v době trvání československého státu včetně krátkého období za 2. světové války, kdy bylo Chebsko připojeno k Třetí Říši.

Práce vznikla především na základě rešerší v primárních pramenech. Pro meziválečné období se staly důležitým zdrojem neuspořádané dokumenty uložené ve výše zmíněném 1. fondu SOkA v Chebu. Pro poválečné období nebyly dohledány archivní prameny. Text tedy pracuje především s kronikou školy, která ovšem byla vedena teprve od školního roku 1972/1973. Období mezi poválečným znovuotevřením školy v roce 1946 a rokem 1972 bylo možno překlenout pomocí několika dochovaných retrospektivních zápisů a také v kronice obsažených novinových článků. Pro následující období již autor čerpal především z kronikových zápisů. Vzhledem ke skutečnosti, že se nepodařilo dohledat relevantní sekundární literaturu, která by se hudebním životem v Chebu v souvislosti se školstvím zevrubněji zabývala, zakládá se tato práce především na primárních pramenech a sekundární literatura byla použita pouze okrajově.

¹ BERAN P., *O hudebním životě v Chebu*. 1. vydání, Knihovna Ladislava Zápotockého v Chebu, 1900, str. 13.

2. Základní umělecká škola Jindřicha Jindřicha a její historie

2.1. Česká hudební škola 1918-1945

„Původní hudební škola v Chebu byla německá, ředitel Schelz byl rakouský Němec. Byla umístěna v nezdravých sklepních místnostech Rudolfiny (viz příloha č. I), v části za války vybombardované (dnešní gymnasium a zdravotní škola). Dále tu byla soukromá škola pana Júzka, který byl Čech a sloužil jistě ve vyučování hudbě českému obyvatelstvu.“ Tolik retrospektivní záznam z pera prvního poválečného ředitele chebské hudební školy Josefa Šťastného k její předválečné historii.²

V kronice Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu se k meziválečnému období dochoval ještě krátký text, jehož autorem byl tehdejší učitel školy Hejzlar, jenž byl jejím zaměstnancem pravděpodobně od roku 1946. I on se zmiňuje o existenci české a německé hudební školy: *„Před druhou světovou válkou za tzv. První republiky byly v Chebu dvě veřejné hudební školy a sice Městská hudební škola, kde se vyučovalo německy, a pak česká hudební škola osvětového směru - tuto řídilo kuratorium, vybíralo příspěvky a bylo subvencováno státem. Jejím ředitelem byl Jaromír Weinberger. Byl skladatelem operet i opery, mající světový úspěch - hrána i v Americe, má český text (Karešův), Švanda dudák“.*

Dále Hejzlar uvádí, že dalším ředitelem byl Gustav Jůza³, absolvent brněnské konzervatoře a Janáčkův žák. Hru na housle zde až do obsazení Sudet v roce 1938 učil Václav Schánil, který následně v roce 1946 začal působit v nově otevřené hudební škole. Předválečná česká hudební škola měla své poslední sídlo v budově takzvané České školy v Rooseveltově ulici č. 68⁴ (viz příloha č. II). Zda zde byla umístěna po celou dobu své existence nebo vystřídal více budov, není bohužel známo, neboť více informací nebylo o této hudebně-vzdělávací instituci s českým vyučovacím jazykem vzhledem k chybějícím pramenům možno dohledat. Na rozdíl

² *Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu*, str. 3.

³ Nebylo možné ověřit, zda se v případě Jůzy a výše zmíněného Júzka jedná o stejnou osobu. Vzhledem k podobnosti jmen je možné, že jedna z výše zmíněných variant je pouze zkomoleninou. Tuto domněnku ovšem nebylo možné vzhledem k chybějícím pramenům potvrdit.

⁴ Dnešní název ulice zní „Májová“.

od Městské hudební školy, kterou navštěvovali převážně potomci německy hovořícího obyvatelstva Chebska, se, jak již bylo zmíněno v úvodu, k jejímu fungování nezachovaly žádné archivní dokumenty.

2.2. Městská hudební škola 1918-1945

V podkladech zachovaných ve fondech týkajících se Městské hudební školy v Chebu v meziválečném období nebyly dohledány podrobnější učební plány či jiné dokumenty, které by se tímto tématem souhrnně zabývaly. Bližší informace o podobě výuky lze proto poskládat pouze na základě kusých informací z dochované korespondence školy s Městskou radou či nadřízeným ministerstvem a výročních zpráv.

Z těchto dokumentů je zřejmé, že obsah výuky Městské hudební školy byl počátkem 20. let 20. století častým tématem diskuzí. Kritice byly podrobovány zejména učební plány, přičemž byla negativně hodnocena především skutečnost, že se výuka nedostatečně věnuje činnosti domácích autorů. Tento nedostatek pramenil z koncepce tehdejších učebních plánů a obzvláště markantní měl být v klavírní výuce. Z tohoto důvodu bylo také vydáno nařízení o jejich přepracování. Dle dostupných pokynů neměly učební plány zabíhat do podrobností. Důraz byl kladen především na to, aby žáci v průběhu výuky dostali šanci seznámit se s nejvýznamnějšími díly světových skladatelů všech epoch, včetně soudobé tvorby. Zvýšená pozornost měla ovšem nově být věnována právě i domácí scéně.

Zajímavé je, že učební plány počítaly s rozlišováním žáků na ty, kteří se hudbě v budoucnu plánovali věnovat profesionálně a na amatérské hudebníky. Toto rozdělení se však nemělo nijak projevit v rozdílné koncepci výuky těchto dvou skupin, ale pouze v rychlosti očekávaného pokroku. U amatérských hudebníků se logicky počítalo s pomalejším postupem. Celé studium hry na hudební nástroj čítalo osm let, z čehož první tři byly považovány za přípravnou část. Vyučovaná látka se měla skládat z následujících částí: 1. Stupnice a akordy, 2. Etudy, 3. Skladby pro přednes.⁵

⁵ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Politische Bezirksverwaltung in Eger, 24. srpna 1924.

Dokument z roku 1927 hovoří o rozdělení výuky na přípravnou třídu⁶, na kterou navazuje pět ročníků. Škola se v té době skládala z oddělení pro smyčcové a dechové nástroje, klavír a zpěv.⁷ Hodinové dotace blíže specifikuje dochovaný popis z roku 1934: Začínající žáci se celkem dvě hodiny týdně věnovali hře na hudební nástroj a další vyučovací hodinu věnovali základům hudební teorie a sborovému zpěvu. Žáci vyšších ročníků měli dvě hodiny výuky týdně. Ti z nich, kteří hráli v orchestru, absolvovali navíc ještě zkoušky s tímto tělesem. Žáci docházející do hodin klavíru měli týdně celkem jednu vyučovací hodinu, kterou bylo dle potřeby možno rozdělit do dvou dnů.⁸

Časté téma představoval rovněž počet žáků, kteří mohli být vyučováni současně. Jak ukazují dostupné prameny, ne vždy bylo možné skloubit představy nadřízených míst s realitou ve školách, které se potýkaly s nedostatkem financí. Tak například nařídil státní inspektor Fidelio Finke⁹, že ve školním roce 1926/1927 nesmí být vyučováno současně více než 5 dětí mladšího věku ("Unterklasse"), u starších dětí ("Oberklasse") počet omezil dokonce na 4. Jak utopická byla tato představa, ukazuje písemné vyjádření Výboru pro Městskou hudební školu určené Městské radě. Dle této písemnosti bylo v možnostech školy omezit počet žáků vyučovaných v jedné třídě na 8. Tato redukce ovšem s sebou nesla i zvýšené finanční náklady. Toto omezení by podle vyjádření výboru znamenalo zvýšení počtu odučených hodin o 5-6, což by znamenalo zvýšení nákladů na výuku o cca 2 400 Kč. Razantnější změny se vymykaly finančním možnostem chebské hudební školy.¹⁰ V období mezi rokem 1926 a 1935 se požadovaného stavu nejvíce 4 žáků v hodině zjevně podařilo dosáhnout, neboť podklady Komise pro úspory z 21. března 1935 hovoří o nutnosti

⁶ Není zřejmé, zda se v tomto případě jednalo pouze o jeden ročník nebo přípravná část zahrnovala více ročníků. V prvním případě by rozvržení ročníků z roku 1927 nekorespondovalo s výše nastíněným rozvržením výuky do celkem osmi let.

⁷ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Stadtrat Eger, 30. srpna 1927.

⁸ Tamtéž, Städtische Musikschule Eger, 23. července 1934.

⁹ Prof. Fidelio Finke v roce 1929 zastával funkci prorektora na Deutsche Akademie für Musik und darstellende Kunst Prag. Pro zajímavost lze uvést, že jeho hrubá mzda v daném akademickém roce obnášela 1 750 Kč. In: NA, Ministerstvo školství 1918-1949, č. kart. 517, č. 110/5/D/1928.

¹⁰ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Dopis Městské radě, 14. září 1926.

navýšení maximálního počtu žáků ve výuce orchestrálních nástrojů ze 4 na 5, a to z úsporných důvodů.¹¹

Dokumenty z válečných let ukazují, že nadřízená místa, v tomto případě Říšské ministerstvo pro vědu, výchovu a lidovou osvětu¹² plánovalo provést reformu veřejného i soukromého školství v oblasti hudebního vzdělávání. Vysoké hudební školy a školy tohoto typu se zaměřením na hudební výchovu měly být spravovány na říšské úrovni. Dále se počítalo s existencí zemských hudebních škol, jež by podléhaly župní správě, a městských hudebních škol, které by byly pod dohledem příslušného města.¹³

Zaměříme-li se na učební prostory škol, je nutno konstatovat, že jejich nevyhovující stav je v dochovaných spisech zmiňován často. Po hloubkové kontrole v červnu 1925 označil hudební inspektor Fidelio Finke některé z učeben za "arest". Jedna z místností měla v té době stále kamennou podlahu, v důsledku čehož tam byla větší zima než v běžných pokojích. O nevhodnosti prostoru svědčily i stížnosti dětí, které poukazyvaly na fakt, že je jim chladno od nohou. Žáci v této nevyhovující místnosti ovšem trávili na rozdíl od vyučujících pouze omezenou dobu. Jednu z používaných učeben vyhodnotil inspektor za zcela nevhodnou pro pobyt osob, natož aby tam probíhala školní výuka.¹⁴

Rovněž zpráva hudební školy ze září 1930 poukazuje na nevyhovující prostorové podmínky. Poté, co jí měla být odebrána možnost využívat několik školních místností, měla toho času pro výuku k dispozici pouze tři učebny, přičemž ve dvou z nich byl umístěn klavír, a tudíž sloužila výhradně výuce na piano. Více než 130 žákům tak byla k dispozici pouze jedna třída. Přestože již bylo rozhodnuto, že

¹¹ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Personal - Sparkommission, 21. března 1935.

¹² Německý název zní Reichsministerium für Wissenschaft, Erziehung und Volksbildung; po zabrání československého pohraničí nacistickým Německem se město Cheb (Eger) stalo jakožto součást správního celku s názvem Říšská župa Sudety nedílnou součástí Třetí říše a problematika školství proto bylo v gesci tohoto říšského ministerstva.

¹³ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, Landesmusikschulen und Städtische Musikschulen, 19. března 1941.

¹⁴ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Jahresbericht 1925/1926.

stávající stav bude provizorně vyřešen rozdělením této místnosti na dvě učebny, konkrétní kroky v době vzniku této zprávy zatím bohužel nebyly podniknuty.¹⁵

Problémy s nevyhovujícími prostory řešila škola, jak je zjevné z dochovaných dokumentů, dlouhodobě. Závěrečná zpráva pro školní rok 1930/1931 poukazuje na nutné opravy podlahy v ředitelně, neboť tato čelila velkým problémům s hlodavci.¹⁶ Dokumenty z válečných let 1940/1941 zase hovoří o třech učebnách, které se nacházejí pod úrovní městské dlažby: „*Místnosti jsou temné, studené a vlhké. Jde o nezdravé prostředí nejen pro lidi, ale i pro zde uskladněné nástroje. Žestě zezelenávají, dřevěné nástroje jsou pokryty plísní, klavírní struny reznou. Když je venku vlhko, zadržávají se klávesy, pročež není možno pokračovat ve výuce. Neexistuje žádná možnost, jak prostory větrat. Dlouhodobý pobyt v těchto místnostech vede k častým onemocněním učitelů a má vliv i na fluktuaci personálu.*“¹⁷

Právě v prvních letech 2. světové války byly nevyhovující prostory tematizovány častěji a důsledněji. V dopise adresovaném říšskému místodržícímu (Reichsstatthalter) sudetské župy z 24. dubna 1941 se Městské hudební škole v Chebu a jejím potřebám obšírně věnuje chebský starosta. Jeho zpráva začíná poměrně ze široka postavením hudby na území Chebska: „*Je všeobecně známou skutečností, že obyvatelstvo Chebska nachází v hudbě velké zálibení. To dokazuje jednak velká zásoba lidových písní (...) a jednak již zdomácnělá výroba hudebních nástrojů všeho druhu (...). Známé výrobní hudebních nástrojů v Lubech a Kraslicích dodávají do celého světa nejen hudební nástroje vynikající kvality, ale i nejlepší sólisty a orchestrální hráče. Není snad v celé velkoněmecké Říši, ba možná na světě, orchestru, ve kterém by nehrál alespoň jeden rodák ze zdejšího kraje (Egerländer). Při takovémto nadání zdejší populace je samozřejmé, že také centrum celé oblasti, město Cheb, musí disponovat odpovídající institucí pro hudební vzdělávání (...), odpovídajícím způsobem vybavená hudební škola je proto nutně potřebná.*“ (...) *Až do nedávné doby bylo s Městskou hudební školou stran českých úřadů zacházeno macešsky. Ani dřívější správa města jí nemohla poskytnout větší*

¹⁵ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Bericht über das Einschreibergebnis und den Schulbeginn, 20. září 1930.

¹⁶ Tamtéž, Jahresbericht 1930/1931.

¹⁷ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, Jahresbericht 1940/1941.

finanční podporu. Umístění instituce ve sklepních prostorách gymnázia je zcela bezúčelné. (...) Je proto nutné vybudovat novou školní budovu, jež bude odpovídat potřebám školy, a žákům poskytnout nástroje odpovídající kvality.“¹⁸

Zda tento dopis starosty města zaznamenal odpovídající odezvu z dochovaných dokumentů nevyplývá. V archivních fondech se ale dochoval jiný zajímavý dokument Říšského úřadu pro propagandu (Reichspropagandaamt) datovaný k 25. únoru 1942 a týkající se finanční podpory, kterou úřad z nařízení říšského ministra Josepha Goebbelse škole poskytl za účele „rozvoje sudetoněmeckého hudebního života“. Dle dopisu obdržela škola 22. prosince 1938 a 12. dubna 1939 celkem 2 794,94 RM z prostředků Říšského ministerstva pro lidovou osvětu a propagandu.¹⁹

Další kapitolu představoval vyučovací materiál. Ve výroční zprávě ze školního roku 1940/1941 se ředitel Schelz tomuto tématu věnuje obsáhleji: „Když jsem svůj úřad přebíral [v roce 1920] nebyly k dispozici noty, ani nástroje (...). Nyní škola disponuje rozsáhlým notovým archivem, učebnicemi pro začátečníky počínaje, moderními kusy a skladbami pro orchestr konče. K dispozici je rovněž učitelská knihovna a materiál pro výuku zpěvu. Škola nyní vlastní následující nástroje: 4 klavíry, varhany, harmonium, nejrůznější smyčcové a žesťové nástroje, zobcové flétny a akordeon. Pro názornou výuku jsou k dispozici tabule a podobizny skladatelů a virtuózů.“²⁰ V jakých částkách se výdaje za pořízování nového inventáře školy pohybovaly, ukazuje například dochovaná faktura specializovaného hudebního obchodu Josef Hoyer (viz příloha č. III).

Ve fondech zahrnujících spisový materiál Městské hudební školy se dochovalo jen několik kusých odkazů na výši školného. Z dopisu ředitele Schelze z 23. února 1929, adresovaného Městské radě, vyplývá následující: „V letech 1920-1922 činilo školné měsíčně 10 Kč při 260-280 žácích. V období od 1922 do roku 1927 došlo k jeho zvýšení na 15 Kč měsíčně, zároveň se snížil počet žáků školy na 170-190. (...) V následujícím školním roce bylo školné opětovně zvýšeno - poplatek za klavírní výuku činil 30 Kč, za zbylé nástroje pak 20 Kč měsíčně. Počet žáků se opětovně snížil o zhruba 40. Navzdory zvýšeným poplatkům tak škola nezískala vyšší

¹⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, An den Herrn Reichstatthalter im Sudetengau, 24. dubna 1941.

¹⁹ Tamtéž, Reichszuschuss, den Reichsminister Dr. Goebbels zum Aufbau des sudetendeutschen Musiklebens zur Verfügunggestellt hat, 25. února 1942.

²⁰ Tamtéž, Jahresbericht 1940/1941.

*prostředky, neboť počet žáků, kteří byli zproštěni povinnosti platit školné se s každým navýšením poplatků rovněž zvýšil.*²¹ Částka získaná díky školnému se mezi lety 1920-1929 pohybovala vždy mezi 27 000-28 000 Kč.

Z výroční zprávy ze školního roku 1925/26 například vyplývá, že k prominutí školného bylo přistoupeno v celkem 21 případech. V této souvislosti zpráva uvádí, že „právě ti z žáků, jimž se dostalo této úlevy, se dají najít ty nejlínější a nejnevděčnější elementy“.²²

V dopise Městské radě z 27. ledna 1930 ředitel Schelz poukazoval na skutečnost, že školné v průběhu několika posledních let stoupl zhruba o polovinu a svou aktuální výší se vyrovnalo poplatkům v hudebních školách v Aši, Žatci či Krumlově. Schelz rovněž zmínil fakt, že zvýšení školného vždy podporoval i hudební inspektor Finke a jeho výše byla určena tak, aby škola nepředstavovala příliš velkou konkurenci pro hudebníky nabízející privátní vyučování.²³

Z dopisu chebského starosty určenému Ministerstvu školství z 2. července 1932 vyplývá, že finanční situace města byla v tomto roce špatná. Starosta však zároveň informoval ministerstvo, že v tomto roce „ke zvýšení školného nemůže být přistoupeno, neboť finančně dobře situovaní rodiče dopřávají ve většině případů svým potomkům soukromé hodiny a jen zřídka je posílají do hudební školy. Velká, ba převažující část žáků školy pochází z velmi chudých poměrů, protože si nemohou dovolit platit individuální výuku. Pro tuto skupinu obyvatel představuje současná výše školného značný výdaj v rodinném rozpočtu. Každý rok je proto mnoha případech přistoupeno k odpuštění školného či k jeho snížení, aby si opravdu talentované či pilné děti rodičů, kteří se již tak jako tak nacházejí ve složité životní situaci (...) mohli dovolit navštěvovat hudební školu“.²⁴

Pro představu, v jaké míře bylo přistupováno k prominutí školného, uvedme konkrétní čísla: ve školním roce 1931/1932 bylo školné zcela nebo částečně prominuto celkem v 66 případech.²⁵ V roce následujícím pak bylo povinnosti platit

²¹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, An den Stadtrat, 23. února 1929.

²² SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Jahresbericht 1925/26.

²³ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, An den Stadtrat, 23. ledna 1930.

²⁴ Tamtéž, An das Ministerium für Schulwesen und Volkskultur, 2. července 1932.

²⁵ Tamtéž, Jahresbericht 1931/1932.

zcela zproštěno celkem 20 klavíristů a jeden další z poloviny, dále bylo školné prominuto 79 žákům hrajících na zbylé hudební nástroje a dalším 22 žákům byla poskytnuta úleva ve výši poloviny částky.²⁶ Ve školním roce 1934/1935 bylo k úlevám z placení školného přistoupeno dokonce ve 124 případech - pro tento rok je známa i výše jednotlivých poplatků: zápisné 10 Kč, poplatek za studijní materiály: 10 Kč, školné pro obory klavír a zpěv činilo 400 Kč ročně, v případě tzv. orchestrálních nástrojů pak 300 Kč ročně.²⁷

Jak se výše školného ve 30. letech 20. století vyvíjela dále, dokládá například zápis Komise pro úspory z 21. března 1935. Poplatek za výuku hry na tzv. orchestrální instrumenty činil i v tomto roce na 300 Kč ročně a na stejné výši měl zůstat zachován i v následujícím školním roce. Ke změně však mělo dojít u tzv. individuálních hudebních nástrojů, tedy například u klavíru, a dále u výuky zpěvu, kde se školné mělo od následujícího školního roku 1935/1936 mělo zvýšit ze 400 na 500 Kč ročně. Komise se na výše zmíněném zasedání rovněž zabývala případy, kdy bylo žákům placení školného odpuštěno. Dokument bohužel neobsahuje informace, za jakých podmínek k tomuto rozhodnutí docházelo. Z nového nařízení ovšem vyplývá, že napříště má být tento krok vždy pečlivě zvážen.²⁸

Ve fondu vztahujícím se k činnosti školy ve válečných letech se zachovala jedna žádost o odpuštění poplatku za výuku - strojvůdce Říšských drah Wenzel Baierl v ní žádá o prominutí školného pro svého syna s odůvodněním, že výše jeho platu dosahuje pouhých 195 RM měsíčně a jeho žena je ze zdravotních důvodů v pracovní neschopnosti.²⁹ Jak z písemností vyplývá, byla tato žádost zamítnuta, a sice s následujícím odůvodněním: *„Úlevy z platby školného mohou být poskytnuty pouze talentovaným a pilným žákům. Váš syn Walther je teprve začátečník, a proto nemůže být míra jeho nadání či píle zatím posuzována.“*³⁰

Po včlenění Sudet do Říše začátkem října 1938 se pochopitelně školné neplatilo v československých korunách, nýbrž v říšských markách; ve školním roce 1940/1941

²⁶ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Jahresbericht 1932/1933.

²⁷ Tamtéž, Jahresbericht 1934/1935.

²⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Personal- Sparkommission, 21. března 1935.

²⁹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 2018, Befreiung des Schulgeldes für die Musikschule, 8. října 1941.

³⁰ Tamtéž, Befreiung des Schulgeldes, 22. října 1941.

byla individuální výuka zpoplatněna 10 RM měsíčně, v případě skupinové výuky se jednalo o 6 RM.³¹

Ve fondech uložených v SOkA Cheb se bohužel dochovalo jen velmi málo zmínek týkajících se veřejných vystoupení žáků Městské hudební školy. Téměř zcela například chybí plakáty či odkazy na skladby, které jednotlivci či hudební tělesa prezentovali veřejnosti, výjimkou je plakát ze závěrečného představení žáků školy ve školním roce 1938/1939 (viz příloha č. IV).³² Na základě několika informací lze získat pouze hrubou představu o tom, jak vystoupení probíhala.

Dochoval se například dopis, který se stejným obsahem putoval k ředitelům všem školních institucí ve městě a informoval je o konání závěrečného vystoupení žáků ve středu 30. května 1923 v osm hodin večer. Celá akce měla trvat dvě hodiny.³³ Jak je zřejmé ze zpřístupněných podkladů z roku 1926, odehrávaly se tyto závěrečné koncerty s největší pravděpodobností vždy v závěru školního roku v Městském divadle.³⁴ Z výroční zprávy školního roku 1925/1926 vyplývá, že se Městská hudební škola snažila i během roku pořádat menší koncerty, aby žáci sami mohli sledovat své pokroky. Tato představení byla dle zpráv vždy hojně navštěvována. Jejich pořádání však stěžoval fakt, že škola sama nedisponovala vhodným prostorem a chyběl jí též klavír, který by byl pro podobné příležitosti vhodný.

Výroční zpráva pro školní rok 1927/1928 okrajově zmiňuje existenci školního orchestru. O jeho obsazení ani velikosti ovšem nebylo možné dohledat žádné podrobnější zprávy.³⁵ Školní orchestr je zmíněn i v závěrečné zprávě o průběhu školního roku 1932/1933, kdy se měl podílet na divadelním představení pořádaném pro Jugendfürsorge³⁶; naopak pečlivě připravovaný vánoční koncert se „*kvůli epidemii dětských nemocí konat nemohl*“. V tomto školním roce se dle závěrečné zprávy konala i veřejná vystoupení klavírního oddělení a koncert koncipovaný jako oslava jubilea Richarda Wagnera.³⁷

³¹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, Jahresbericht 1940/1941.

³² Tamtéž, Vortragsordnung, 4. července 1939.

³³ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, An alle Schuldirektionen und Leitungen Egers, 24. května 1923.

³⁴ Tamtéž, An den Stadtrat Eger, 5. května 1926.

³⁵ Tamtéž, Jahresbericht 1927/1928.

³⁶ Volný překlad zní: Mládežnická sociální péče.

³⁷ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1556, Jahresbericht 1932/1933.

Z výroční zprávy pro školní rok 1933/1934 je zřejmé, že orchestr vystupoval v průběhu roku častěji. V březnu a květnu celkem třikrát opětovně vystoupil na podporu organizace Jugendfürsorge a v květnu téhož roku se zúčastnil oslav narozenin prezidenta republiky a vystoupil rovněž při oslavách dobrovolných hasičů. „Všechna tato vystoupení se konala před vyprodaným sálem a nebyla navštěvována pouze rodinnými příslušníky žáků. Převážná část obecnstva byla tvořena hudebními fanoušky, kteří byli s programem koncertu nadmíru spokojeni a velmi pozitivně hodnotili i výkony všech žáků.(...) Tato zkušenost opět ukázala, že za pomoci bývalých žáků školy, lze vzbudit nadšení pro orchestrální hru i u mladších žáků (...), je jasné, že orchestr může dobře znít, až když jsou obsazeny všechny nástroje. Protože se však některé instrumenty jako například fagot, pozoun či kontrabas pro děti nehodí, zároveň jsou však tyto nástroje pro orchestr důležité, bylo navrženo, aby bylo nemajetným absolventům školy, kteří vyjádřili zájem hrát na tyto „nedostatkové“ nástroje a kteří se zavážou bez nároku na honorář podílet se na vystoupeních orchestru, odpustit školné, jak už to praktikují i ostatní Městské hudební školy v Aši či Krumlově.“³⁸

Z dochovaných pramenů je rovněž zřejmé, že provoz Městské hudební školy nebyl dlouhou dobu ochromen ani v důsledku probíhajícího válečného konfliktu. Dokazuje to zpráva o závěrečném žakovském představení ze 7. července 1941 adresovaná Městské radě, kterou ředitel Schelz podepsal v té době typickým pozdravem „Heil Hitler“.³⁹

Dopady válečného konfliktu na chod školy dokládá pouze jediný dokument ze září 1944, který odmítá tehdejší pokusy o přestěhování školy do vhodnějších prostor jako bezpředmětné, neboť se počítalo s tím, že Městská hudební škola v Chebu bude uzavřena, stejně jako k tomu došlo v případě Střední ekonomické školy, jejíž vyučovací prostory již byly dány k dispozici pro plánovanou totální válku.⁴⁰

Za pokus o vyjádření sudetoněmeckého vlastenectví lze považovat snahu školy o přidání jména komponisty Maxe Regera, jenž sice sám pocházel z Horní Falce, jeho předci však byli usedlí na Chebsku, do jejího názvu. V dopise z 27. července

³⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Jahresbericht 1933/1934.

³⁹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, Städtische Musikschule Eger, 29. června 1941.

⁴⁰ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 2018, Schulgebäude in der Opitzstraße, 9. září 1944.

1942 informoval ředitel Schelz o tomto záměru Městský školský úřad s tím, že k přejmenování školy má být pojata slavnostně a „*jakmile k tomu bude příležitost, bude zařízeno vše potřebné*“. V dochovaných dokumentech se ovšem nepodařilo najít žádný doklad o tom, že by k přejmenování školy skutečně došlo.⁴¹

Vzhledem ke skutečnosti, že výroční zprávy z činnosti školy se dochovaly jen k některým školním rokům zkoumaného období, nelze získat ucelený přehled o tom, jak se měnily preference žáků ohledně nástrojů, či kolik žáků celkem školu navštěvovalo. Dochované dokumenty mohou tak sloužit alespoň k vytvoření hrubé představy, o jakých číslech v této souvislosti lze hovořit.

Ve školním roce 1923/1924 nastoupilo do Městské hudební školy celkem 162 žáků, přičemž 9 z nich využilo možnosti věnovat se rovněž hře na obligátní nástroj. Celkem 17 žáků z celkového počtu bylo zproštěno povinnosti platit školné. Suverénně nejpopulárnějším nástrojem se v tomto roce ukázaly být housle, na něž se učilo 136 dětí. Pouze jeden hráč se rozhodl pro hru na violoncello. Z dřevěných nástrojů se tři žáci věnovali hře na flétnu a pět se jich rozhodlo pro klarinet. Z žesťových nástrojů probíhala v tomto školním roce pouze výuka na trumpetu, na níž docházelo 5 dětí, a v rámci celé školy se pouze jeden žák věnoval hře na bicí. Zbylých 20 žáků se věnovalo hře na piano. V průběhu roku celkem 16 dětí ze školy odešlo. Pohnutky k tomu měly různé. Dle výroční zprávy byl v 6 případech důvodem nedostatek talentu. Celkem 4 žáci se v průběhu výuky přestěhovali a 3 vážně onemocněli. Zbylí 3 pak přestali docházet do hodin, aniž by se odpovídajícím způsobem ze školy odhlásili nebo alespoň omluvili.

Ze zprávy rovněž vyplývá, že ne všichni žáci školy měli možnost cvičit doma. Z celkem 20 žáků klavírních hodin jich 11 nemělo k dispozici vlastní piano a byli tudíž odkázáni pouze na cvičení v hudební škole. Vzhledem k vytíženosti tohoto nástroje se jim k tomu bohužel nenaskýtalo mnoho možností.⁴²

Ve školním roce 1925/1926 se do Městské hudební školy zapsalo 178 žáků, 19 z nich však ještě v průběhu roku z výuky odhlásilo. I tentokrát se suverénně nejvyšší počet žáků rozhodl pro výuku smyčcových nástrojů. Nejpopulárnější i nadále zůstávaly housle - hře na tento hudební nástroj se věnovalo celkem 117 žáků, 2 děti

⁴¹ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 2018, An das Stadtschulamt Eger, 27. července 1942.

⁴² SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Jahresbericht 1923/1924.

si zvolily violu a na škole působili celkem 3 violoncellisté. Oproti stavu před dvěma lety se žádný žák nevěnoval hře na bicí. Početní stav žáků, kteří se rozhodli pro dřevěné nástroje, zůstal obdobný - do hodin flétny docházeli celkem 4 z nich a na klarinet hráli 3 z mladých hudebníků. Zvýšený zájem zaznamenala klavírní výuka - za dva roky počet žáků hrajících na klavír stoupl z 20 na 42. Dále dle zprávy všichni žáci 1. ročníku povinně docházeli do hodin zpěvu. O jakém počtu dětí v této souvislosti mluvíme, však není zřejmé, neboť dostupné dokumenty nerozlišují žáky podle ročníků.⁴³

Ve školním roce 1927/28 zaznamenala škola poměrně značný úbytek žáků. Dle výroční zprávy během jediného školního roku klesl jejich počet ze 172 ve školním roce 1925/26 a 159 žáků v roce následujícím až na 145, celkem 4 žáci navštěvovali rovněž výuku obligátního nástroje. Pokles zájmu o výuku zapříčinilo s největší pravděpodobností navýšení školného. Žáci, jejichž rodiče se touto změnou nedali odradit, se mezi jednotlivé nástroje rozdělili následovně: housle (96), flétna (3), klarinet (3), lesní roh (1), trubka (3), trombon (1), klavír (36), zpěv (3). Pro úplnost zmiňme, že v tomto školním roce bylo školné odpuštěno celkem 28 dětem.⁴⁴

Přesná čísla pro školní rok 1928/1929 nejsou k dispozici, neboť v dochovaných podkladech nebyla zachována výroční zpráva pro toto období. Orientačně však můžeme vycházet z údajů, které ředitel Schelz nahlásil městské radě 10. září. Sám však uvádí, že se dle jeho dosavadních zkušeností nejedná o čísla konečná, neboť se v průběhu září zcela jistě ještě přihlásí další žáci. K výše uvedenému datu o výuku projevil zájem toliko 112 žáků v následujícím složení: housle (71), violoncello (3), kontrabas (1), flétna (2), klarinet (3), pozoun (1), klavír (31).⁴⁵ Schelzovu předpověď potvrdil dokument vzniklý v druhé polovině října 1928, jenž konstatuje, že došlo k mírnému navýšení počtu žáků - zpráva hovoří již o 127 zapsaných studentech, z nichž 5 docházelo na výuku hned dvou hudebních nástrojů. Přesnější rozdělení jejich preferencí dle nástrojů však již známo není. Přestože nakonec došlo k navýšení počtu žáků, jejich úbytek byl znát, vždyť o pouhé tři roky dříve školu navštěvovalo o 51 žáků více.⁴⁶

⁴³ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Jahresbericht 1925/1926.

⁴⁴ Tamtéž, Jahresbericht 1927/28.

⁴⁵ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Städtische Musikschule in Eger, 10. září 1928.

⁴⁶ Tamtéž, An den Stadtrat, 22. října 1928.

Nápadným byl v tomto školním roce především razantní pokles žáků, kteří se zapsali do 1. ročníku. Úbytek studentů byl však zřejmý napříč všemi ročníky. Škola důvody shrnula následovně: *„Obecně lze konstatovat, že mnoho studentů se nevyznačuje takovou pílí, aby zvládli i technicky náročnější hru, a to je důvod, proč nastupuje stále méně žáků do vyšších ročníků.“* Ubylo i žáků navštěvujících klavírní hodiny, neboť po odchodu učitele Preise, o němž ještě bude řeč níže, na škole chyběl kvalitní učitel tohoto předmětu. Především z řad rodičů se proto ozývaly hlasy, že je potřeba najít kvalitní náhradu, pokud možno mužského pohlaví!

Plošný pokles zájmu o hodiny v Městské hudební škole byl dále zapříčiněn odchodem žáků bydlících v sousedních Františkových Lázních. Ti začali využívat nově nabízené privátní výuky tamtéž, čímž jim odpadlo náročné dojíždění do Chebu. Městské hudební škole, jež byla v této době německá, rostla konkurence v podobě české hudební školy. Řada dlouholetých žáků německé školy, dle vyjádření ředitele Schelze přestoupila do české, pravděpodobně s cílem naučit se česky. Jak je zřejmé, konkurence v podobě institucí se stejným zaměřením v blízkém okolí rostla.

K tomu bylo ovšem rovněž nutné brát v potaz učitele, kteří nabízeli soukromou výuku. Těch organizovaných bylo v září roku 1928 v Chebu registrováno celkem 22. Toto číslo ovšem nebylo konečné. Jak Schelz uvádí, své služby nabízelo také *„nespočet diletantů“*. Soukromí učitelé představovali pro školu významnou konkurenci nejen proto, že výdaje za výuku byly povětšinou nižší než ve škole. Jejich výhodou rovněž bylo, že za svými žáky docházeli přímo do jejich domovů. K poklesu počtu žáků přispěl však i fakt, že do škol právě nastupovaly slabší ročníky z válečných let. Jako konkrétní příklad zpráva Městské hudební školy uvádí, že místní reálná škola měla ve školním roce 1927/1928 ještě 500 žáků, v letošním roce jich však v jejich lavicích usedlo již jen 330.⁴⁷

Jak je zřejmé z výroční zprávy pro školní rok 1929/1930, neměl úbytek žáků dlouhého trvání, neboť jejich počet brzy opět zaznamenal pozitivní vývoj. Na hodiny hudby se jich v tomto roce zapsalo 165. Zajímavé je, že počet dětí, které byl zproštěny povinnosti platit školné, se dle dostupných pramenů rok od roku navyšoval. Vysoký zůstával i podíl těch mladých hudebníků, kteří docházku

⁴⁷ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Städtische Musikschule in Eger, 10. září 1928.

nedokončili a z různých pohnutek přestali do hodin docházet. Ve výše zmíněném školním roce se jednalo celkem o 23 žáků.⁴⁸

Vzestupná tendence pokračovala i v dalším školním roce. Zpráva referující o zápisech v září 1930 hovoří o 215 přihlášených žácích a zároveň konstatuje, že zájem byl v tomto roce „nezvykle vysoký“ a to dokonce do té míry, že někteří žáci museli být odmítnuti. O důvodech, které k tomuto kroku vedly, bude řeč níže.

Stejně jako v předchozích letech, se i školní rok 1930/1931 vyznačoval výraznou převahou houslistů, kterých nastoupilo celkem 138, nadále rostl i počet klavíristů, protentokrát jich bylo zapsáno celkem 59. Hře na zbylé nástroje se již tradičně věnovali jen jednotlivci. Škola disponovala 2 violoncellisty, 1 kontrabasistou, 2 flétnisty, 5 klarinetisty a žesťové nástroje reprezentovali 2 trumpetisti. Přetrvávající nízkou oblibu dechových nástrojů škola přisuzovala vysokým pořizovacím nákladům. Hře na bicí nástroje se věnovali 2 žáci a další 2 se přihlásili na sólový zpěv. Z celkového počtu 215 žáků se jich 5 věnovalo dvěma oborům.⁴⁹

Jak bylo již zmíněno výše, několik žáků muselo být dokonce odmítnuto. Jejich přesný počet však bohužel není znám. Jednalo se o zájemce o hru na klavír. Kapacita dvou nástrojů, kterými Městská hudební škola disponovala, totiž byla zcela naplněna. Škole ovšem chybělo nejen další piano, ale i prostor pro výuku. Zpráva o zápisu ze září 1930 poprvé zmiňuje i další zajímavý aspekt, a sice věk žáků školy. Nejmladšímu z nich bylo 8 let, nejstaršímu pak 35!

V tomto školním roce se Městská hudební škola dle dostupných dokumentů pokoušela u městské rady získat pravomoc „*vyločit z výuky ty z žáků, kteří nejsou dostatečně hudebně nadáni, či ty jedince, kteří sice nadáním disponují, avšak nevěnují dostatečný čas přípravě na hodiny*“. Tento požadavek byl ovšem radou zamítnut. K vyloučení žáka mohlo dle jejího vyjádření dojít pouze v případě jeho hrubého provinění vůči školnímu řádu. Rozhodnutí o vyloučení však neleželo v kompetenci školy. Prostřednictvím učitelské konference bylo potřeba případ nahlásit nadřízené instanci, v tomto případě Městské radě, která si vyhrazovala právo žádosti školy vyhovět či nikoliv.⁵⁰

⁴⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Jahresbericht 1929/1930.

⁴⁹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Jahresbericht 1930/1931.

⁵⁰ Tamtéž, Stadtrat Eger, 29. dubna 1930.

Vraťme se však zpět k dostupnosti hudebních nástrojů širším vrstvám obyvatelstva, neboť tomuto tématu se výše zmíněný dokument Městské hudební školy věnoval obšírněji. Poukazoval totiž na fakt, že za současné situace se dechové a smyčcové nástroje stávají cenově nedostupné nejen pro nižší vrstvy obyvatelstva. I pro rodiče náležící ke střední vrstvě nákup těchto nástrojů představoval nezanedbatelný zásah do rodinného rozpočtu. Kvůli této situaci se ovšem výuka hry na dotčené hudební nástroje stávala nedostupnou pro řadu dětí z rodin s nižším příjmem, čímž hudební scéna, dle vyjádření školy, zcela jistě přišla i o ne jeden výrazný talent. Pro řadu rodin byl překážkou i fakt, že zjistit, zda dítě má skutečně hudební nadání a výdrž ke cvičení, bylo otázkou týdnů či měsíců. Pořizovat tak nákladnou věc jako například klavír, se rodičům mohlo jevit jako přílišný risk, když neměli jistotu, že potomek vzápětí neztratí o drahou hračku zájem či učitel nedojde k závěru, že dítěti se nedostává nadání.

Aby se takovému plýtvání talenty předešlo, navrhla škola následující řešení: *„Pokud by žákům byla dána možnost v předem určené hodiny moci cvičit přímo v hudební škole, za což by rodiče zcela jistě byli ochotni měsíčně přispět menší finanční částkou, a ukázalo by se, že potomek má hudební talent, jistě by v takovém případě rodiče byli ochotni dítěti hudební nástroj obstarat (...).“*⁵¹

Ve školním roce 1931/1932 dosáhla škola vůbec největší návštěvnosti od konce 1. světové války. Počet žáků se vyšplhal až na 244 (62 dívek, 178 chlapců). Nejmladší žákyni bylo 10 let, nejstaršímu žákovi pak 37. V porovnání s předchozími lety se v průběhu roku odhlásil poměrně nízký počet žáků (12). Paleta vyučovaných oborů byla tentokrát v porovnání s dosavadním stavem pestřejší, i nadále však přetrvával výrazný zájem o klavír a housle: sólový zpět (1 žák), klavír (78 žáků), harmonium (1 žák), housle (151 žáků), viola (2 žáci), violoncello (2 žáci), kontrabas (1 žák), flétna (3 žáci), klarinet (3 žáci), hoboj (1 žák), lesní roh (2 žáci), trubka (2 žáci), bicí nástroje (1 žák).⁵²

⁵¹ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Bericht über das Einschreibergebnis und den Schulbeginn, 20. září 1930.

⁵² Tamtéž, Jahresbericht 1931/1932.

Ve školním roce 1932/1933 došlo k dalšímu výraznému navýšení počtu zapsaných žáků, do výuky jich docházelo celkem 346, z toho 123 se věnovalo hře na piano, 206 hře na housle a 17 z nich docházelo do hodin dechových nástrojů.⁵³

Ve školním roce 1933/1934 se přihlásilo celkem 389 žáků: 234 houslistů, 3 violoncellisté, 3 kontrabasisté, 2 flétnisté, 5 klarinetistů, 2 trumpetisté, 1 hornista, 1 pozounista, 2 hráči na bicí nástroje, 134 klavíristů, 2 hráči na harmonium a 2 sóloví zpěváci. Stále se zvyšující počet žáků měl za důsledek přetěžování učitelů. Navzdory předpisům o maximálním počtu odučených hodin, byli někteří z nich nuceni odučit více než 40 hodin týdně.⁵⁴

Ve školním roce 1934/1935 se do Městské hudební školy zapsalo 354 žáků, v průběhu roku ovšem 81 z nich muselo výuky z finančních důvodů zanechat, neboť Městská rada nebyla schopna vzhledem k vlastnímu nedostatku financí poskytnout této méně majetné skupině úlevy či jí školné zcela prominout jako v uplynulých letech. U zápisu byli žáci rozděleni do jednotlivých oddělení následujícím způsobem: housle (204), violoncello (1), kontrabas (3), flétna (3), klarinet (4), žest'ové nástroje (4), bicí nástroje (1), klavír (28), harmonium (1), sólový zpěv (3). Kvůli vysokému zájmu o výuku vyučovalo v hudební škole v tomto školním roce vedle ředitele Schelze dalších 7 pedagogů, z nichž pouze 4 měli odpovídající vzdělání.⁵⁵

Ve školním roce 1935/1936 se do výuky zapsalo celkem 211 žáků, přičemž se v průběhu roku poměrně vysoký počet z nich (46) opět odhlásil. Škola tento značný odliv dětí přisuzovala zvýšenému školnému. Nejmladšímu žáku bylo 10 let, nejstaršímu pak 27. Z výše uvedeného celkového počtu mladých hudebníků celkem 198 pocházelo přímo z Chebu, zbylých 13 bylo mimoměstských. Dle dostupných údajů do školy docházeli celkem 2 žáci, kteří se hlásili k československé národnosti. Zbylých 209 žáků byli etničtí Němci. V tomto školním roce bylo rozdělení nástrojů mezi žáky následující: klavír (35), housle (158), violoncello (2), kontrabas (1), flétna (2), klarinet (5), lesní roh (1), trubka (2), pozoun (1), sólový zpěv (4).⁵⁶

⁵³ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556, Jahresbericht 1932/1933.

⁵⁴ Tamtéž, Jahresbericht 1933/1934.

⁵⁵ Tamtéž, Stadtrat Eger, 17. března 1936.

⁵⁶ Tamtéž, Ausweis über die Schülerzahl im Schuljahre 1935/1936, 11. září 1937.

Zpráva shrnující poznatky o činnosti Městské hudební školy ve školním roce 1940/1941 uvádí, že celkem 131 žáků projevilo zájem o hudební výuku. Protože však jeden z vyučujících obdržel povolávací rozkaz a zároveň se škola byla nucena prostorově uskmornit, muselo být 24 žáků odmítnuto. Do výuky v tomto školním roce tedy skutečně docházelo pouhých 107 žáků, kteří se mezi vyučované předměty rozdělili následovně: Jedna žákyně se zde do konce března 1941 věnovala sólovému zpěvu, po tomto datu své dovednosti začala dále rozvíjet na Mozarteu v Salzburgu. 26 žáků se věnovalo hře na klavír, dalších 55 docházelo do hodin houslí, škola dále disponovala 1 violoncellistou a na 24 narostl počet akordeonistů. V tomto školním roce nemohla škola vzhledem k výše zmíněnému nucenému odchodu jednoho z kantorů zajistit výuku hry na hudební nástroje. Zpráva dále vyzdvihuje úspěchy svých bývalých žáků - talentovaným žákům školy se bez absolvování dalšího studia podařilo získat uplatnění ve vojenských hudbách a dalších orchestrech - například v Lipsku či v brněnském operním tělese.⁵⁷

Ve školním roce 1941/1942 počet žáků školy opět o něco narostl - navštěvovalo ji celkem 166 žáků (z toho 102 mužského pohlaví). Poměrně vysoký ovšem zůstává i počet žádostí, které musely být zamítnuty; v tomto školním roce se jejich počet vyšplhal na 50! Důvody, které k tomuto kroku vedly, zůstávaly obdobné, a sice nedostatečné vyučovací prostory a chybějící učitelé. Celkem 26 žáků v průběhu roku docházku ukončilo. K tomuto kroku je vedly různé důvody, mimo jiné nucené práce či vojenská služba nebo stěhování. Věkové rozpětí mladých hudebníků se pohybovalo mezi 9 a 33 lety. Největší zájem vzbuzovala již tradičně výuka hry na housle (64 žáků), v tomto školním roce již ale její podíl na celkovém objemu výuky nebyl tak výrazný jako doposud. Druhé místo co do oblíbenosti zaujal klavír, na nějž se v tomto školním roce učilo v Městské hudební škole celkem 52 žáků. Velkému zájmu se těšila rovněž tahací harmonika (48 žáků). Jen jeden jediný žák hrál v daném období na violoncello a totožná byla situace u výuky trubky - ze všech 166 žáků se tak pouze jediný věnoval hře na dechový hudební nástroj: *„nejen v Chebu, ale i na jiných hudebních školách se nedostává hráčů na dechové nástroje. Žáci jsou proto přesvědčováni, aby se rozhodli hrát právě na některý z těchto nástrojů, mimo jiné i proto, aby mohl opět fungovat školní orchestr, jako tomu bylo v minulých letech. Už se našlo několik adeptů, kteří by k tomuto kroku byli svolní, jedná se především o ty,*

⁵⁷ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927, Jahresbericht 1940/1941.

kterým se příliš nedaří ve hře na housle.“ K obecné hráčské úrovni žáků zpráva uvádí následující: „Mnohem více než v dřívějších letech vyčnívá několik jedinců nadprůměrnými výkony, nadpoloviční většina hráčů je však průměrných. Je ovšem potřeba mít na paměti, že 17 a 18letí žáci, kteří dosáhli již určité úrovně, koncentrují vzhledem k očekávaným povolávacím rozkazům své myšlenky spíše na budoucnost než na přítomnost.“⁵⁸

Ve školním roce 1942/1943 stoupl počet žáků školy na 194, z toho 96 navštěvovalo hodiny houslí a 92 hodiny klavíru. Hře na ostatní hudební nástroje se věnovali jen jednotlivci: violoncello (2), lesní roh (1), trubka (2), pozoun (1).⁵⁹ Pro další válečné roky bohužel nebyly dohledány příslušné statistické údaje.

Ve spisech k fungování Městské hudební školy v meziválečném období se dochovalo několik dokumentů týkajících se úvazků tamních učitelů. Výlučně touto problematikou se zabíral například oběžník informující o výnosu Ministerstva školství a národní osvěty v Praze z 19. března 1925, jenž byl adresován soukromým hudebním školám využívajících státní podpory. Do této kategorie jakožto zařízení spravované městem Cheb spadala i tehdejší chebská Městská hudební škola.

Dle zmíněného dokumentu měl být rozvrh koncipován takovým způsobem, aby vyučující nebyl nucen vyučovat déle než pět hodin bez přestávky, neboť *„vyučuje-li učitel více hodin nepřetržitě za sebou jdoucích, nemůže pro tělesnou a duševní únavu vyvíjeti v posledních hodinách takovou činnost, jakou jeho úřad vyžaduje“*. Nařízení připouštělo i výjimky z tohoto pravidla, které však musely být odsouhlaseny odpovědným hudebním inspektorem a výslovně uvádělo důvody, jež byly pro porušení výše zmíněné normy relevantní. Pravidlo mohlo být přehodnoceno v případě, *„vyžadují-li to různé okolnosti důležité pro existenci školy, pro nedostatek školních místností, pro vzdálenost bytu učitelova od školy, pro druhé zaměstnání učitelovo, pro nedostatek učitelů a pro jiné důvody, jichž závažnost hudební inspektor uzná“*.

Ministerské nařízení též vyžadovalo, aby nejpozději měsíc po začátku školního roku vzdělávací instituce předložily kompletní rozvrhy všech pedagogů a předmětů, které měly být vyučovány, hudebnímu inspektorovi. Její povinností bylo též hlásit veškeré

⁵⁸ SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 2018, Jahresbericht 1941/1942.

⁵⁹ Tamtéž, Jahresbericht 1942/1943.

změny, ke kterým by v průběhu roku došlo. V případě, že měl inspektor ke koncepci výuky výhrady, bylo v jeho pravomoci žádat změny. Škola se proti inspektorovým postupům mohla ohradit prostřednictvím stížnosti adresované přímo Ministerstvu školství a národní osvěty.⁶⁰

Povinnosti učitelů hudební školy upravoval služební řád (Dienstordnung für die Lehrkräfte an der städtischen Musikschule). Pedagogové byli povinni vystupovat odpovídajícím způsobem nejen v rámci výuky ale i mimo ni a zachovávat tak vážnost svého úřadu. Řád kantora dále zavazoval k věrnosti a poslušnosti obci i škole. Mezi jeho povinnosti dále patřilo vždy na začátku školního roku nahlásit vedení, zda poskytuje soukromé hodiny, případně v jakém rozsahu, a zda má jiné přivýdělky.⁶¹

I přes na dnešní poměry poměrně přísná pravidla se vyskytly případy, kdy byl ředitel školy dokonce nucen předat Městské radě k projednání případ jednoho ze svých podřízených, jenž svým chováním ohrožoval chod školy nebo její dobrou pověst. Koncem prosince 1925 proto Josef Schelz sepsal oficiální stížnost na klavírního učitele Wenzela Preise, který toho času vyučoval na Městské hudební škole již třetím rokem a dle Schelzova vyjádření s ním až doposud nebyly žádné potíže. Problém ovšem nastal, když pedagog získal angažmá v Městském divadle. Od té doby, píše ředitel školy, „postavil výuku ve škole na vedlejší kolej. Aniž by mě o tom informoval, nechává se v době, kdy musí být v divadle, ve škole zastupovat. Posouvá vyučovací hodiny, jak se mu to hodí, přestože jsem mu to zakázal. Jednou dokonce pozval několik žáků na stejný čas a tito se všichni po marném čekání na svého učitele museli odebrat domů. Předvolal jsem si jej proto a na jeho pochybení upozornil. Na mé výtky odvětil, že plat, který za výuku dostává, odpovídá tomu, jakým způsobem nyní k výuce přistupuje. V pátek 18. tohoto měsíce, upozornil jsem Preise, že se v sobotu dopoledne koná porada, na kterou by se měl dostavit. Navzdory příslibu se na schůzi nedostavil, což se neobešlo bez poznámek přítomných pedagogů. (...) Pan Preis dle vlastních slov netrpí finanční nouzí a proto nemá zapotřebí vyučovat za těch pár korun“.⁶²

⁶⁰ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555, Oběžník - Soukromé školy hudební státem subvencované, hlášení stavu školy - rozvrhy, 1. fond, 19. března 1925.

⁶¹ Tamtéž, Dienstordnung für die Lehrkräfte an der städtischen Musikschule.

⁶² Tamtéž, Josef Schelz an den Stadtrat, 23. prosince 1925.

Nabízí se rovněž otázka, jaké úrovně vzdělání dosáhli členové pedagogického sboru, respektive jaká kvalifikace byla dostačující, aby se hudebník mohl stát vyučujícím školy. Bohužel se nepodařilo dohledat tyto informace ke všem pedagogům, kteří ve sledovaném období na škole působili. Jako příklad však mohou posloužit alespoň záznamy ze školního roku 1922/23, kdy v Městské hudební škole působil celkem pět kantorů.

Pouze jeden z tehdejšího učitelského kolektivu, a sice klavírista a varhaník Wenzel Preis (nar. 1900), disponoval absolutoriem z konzervatoře; než odešel na studia do Prahy, navštěvoval církevní hudební školu v Regensburgu. Jeho kolega Franz Schück (nar. 1883) absolvoval učitelský ústav, díky čemuž získal pedagogické vzdělání. Své hudební dovednosti ve hře na housle a violu si ovšem nad rámec výuky ve výše uvedené instituci osvojil pouze prostřednictvím soukromých hodin.

Ředitel školy Josef Schelz (nar. 1882) nepatřil k místním rodákům. Jako dítě navštěvoval hudební školu v Innsbrucku a využíval též možnosti docházet na soukromé hodiny. Dle poznámek k úrovni jeho vzdělání se vzhledem ke své nové vedoucí pozici rozhodl dále vzdělávat a ve výše zmíněném školním roce se právě připravoval ke státním zkouškám v oboru hudba. V jeho díkci byla výuka hry na housle, violoncello a také orchestrální hra. Před nástupem do Městské hudební školy působil jako vojenský kapelník i jako koncertní mistr františkolázeňského orchestru.

Karl Grüner (nar. 1881), vyučující hru na žesťové nástroje, získal své zkušenosti výlučně prostřednictvím soukromé výuky. Jeho předchozím zaměstnavatelem byl rovněž františkolázeňský orchestr, kde působil jako hornista. Poslední člen pedagogického sboru Městské hudební školy ve školním roce 1925/1926 Gustav Riess (nar. 1880), byl původně sám žákem této instituce. I on však docházel ještě do soukromých hodin. Na škole se věnoval výuce zpěvu a hry na dřevěné hudební nástroje. Do učitelského sboru vstoupil v roce 1907, předtím byl zaměstnán jako varhaník u řádu Křížovníků s červenou hvězdou.⁶³

Pro představu, v jakých hodnotách se pohyboval učitelský plat, uveďme konkrétní příklady ze školního roku 1930/1931. Z podkladů vyplývá, že tehdejší reálná výše platu pedagogů zdaleka neodpovídala tomu, na kolik měli mít dle platových tabulek

⁶³ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, Über den Stand des Lehrkörpers an der Anstalt im Schuljahre 1922/1923, 22. září 1922.

nárok. Učitel Gustav Riess působil v hudební škole již od školního roku 1906/1907 a spadal tudíž již do sedmého platového stupně. Jeho gáže včetně příplatků mimo jiné za dvě nezaopatřené děti tedy dle tabulek měla správně činit 26 076 Kč ročně, tj. 2 173 Kč měsíčně. Jeho skutečný výdělek za dvacet odučených hodin týdně se však včetně příplatků vyšplhal pouze na 10 000 Kč ročně, tj. v přepočtu 833 Kč měsíčně. Skutečná výše jeho platu ve srovnání s tabulkami odpovídala zhruba tomu, kolik měl vydělávat pedagog v prvních letech své učitelské kariéry, a to za předpokladu, že neměl žádné děti a nepobíral tak odpovídající příplatek. Na výplatní pásce jeho kolegy Franze Schücka, který na škole působil od roku 1921, v tomto období měsíčně stálo při 19 lekcích týdně pouhých 600 Kč. Zdaleka tedy nedosáhl ani na plat, který dle tabulek příslušel úplnému nováčkovi. O mnoho lépe na tom nebyla ani pedagožka Ottilie Kostlivy, jež rozšířila řady učitelského sboru hudební školy v roce 1925. Její měsíční odměna za 23 odučených hodin týdně činila celkem 690 Kč měsíčně. Gáže jejího kolegy Rudolfa Lericha⁶⁴, čerstvé posily sboru, činila při 33 odučených hodinách týdně celkem 990 Kč měsíčně. Pro srovnání - dle tabulek měl nárok na 1 198 Kč.⁶⁵

Neutěšené platové poměry pedagogů chebské hudební školy se koncem roku 1930 staly předmětem diskuze Městské rady. V únoru roku 1931 pak padlo rozhodnutí o napravení této situace a rada výslovně stanovila následující odměny: u učitelů s akademickým vzděláním v oblasti hudby, respektive pro absolventy konzervatoře s absolutoriem (platí například pro výše zmíněného Rudolfa Lericha), celkem 600 Kč za žáka, respektive třídu ročně. V případě Lericha by se tato částka dle nového ustanovení násobila číslem 33 a jeho roční plat jako začínajícího učitele by tak činil v přepočtu 19 800 Kč ročně, tj. 1 650 Kč měsíčně. Pedagogům disponujícím pouze státní zkouškou v oboru hudba byla za stejnou práci přiřknuta odměna 500 Kč a výdělek těch z vyučujících, kteří získali své vědomosti pouze na základě praxe, byl stanoven na 400 Kč ročně za každou hodinu v jejich úvazku.⁶⁶

⁶⁴ Rudolf Lerich se narodil v roce 1903. Byl absolventem Pražské konzervatoře a v sezóně 1928/1929 působil jako kapelník v Městském divadle v Jablonci nad Nisou. In: SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, 20. června 1929.

⁶⁵ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, Städtischer Musiklehrer in Eger, 30. října 1930.

⁶⁶ Tamtéž, Protokoll aus der Sitzung des Stadtrates, 24. února 1931.

Nastíněné změny ve finančním ohodnocení učitelů Městské hudební školy kvitoval rovněž státní hudební inspektor (Der staatliche Musikinspektor), jenž ocenil zejména fakt, že jsou dle výše zmíněného rozdělení finančně zvýhodnění absolventi konzervatoří vůči učitelům, kteří disponují pouze státní zkouškou. Úroveň těchto dvou zkoušek totiž inspektor hodnotil jako nesrovnatelné, přičemž poukazyval na fakt, že cesta k dosažení absolutoria je mnohem náročnější. Ve svém vyjádření k úpravám finančních odměn zároveň kritizoval fakt, že v řadách učitelů jsou i jedinci bez odpovídajícího hudebního vzdělání. Tento stav byl dle jeho vyjádření zapříčiněn dosavadním nedostatečným finančním ohodnocením této práce. Dle jeho předpokladu však měl po zavedení výše uvedených změn tento důvod pominout a tím pádem z jeho pohledu již nebudou existovat relevantní důvody pro zaměstnávání nekvalifikovaných pracovních sil. Inspektor k tomuto tématu doslova uvedl, že *„třetí kategorie (...) bude snad velmi rychle vymýcena, protože zaměstnávání učitelů, kteří nedisponují žádným dokumentem, který by je k vykonávání tohoto povolání opravňoval, je, jak je známo, protizákonné.“*⁶⁷

Nová regulace obsahovala rovněž ustanovení týkající se pracovní doby. Učitelé neměli na příště odučit více než 6 hodin denně, aby nebyli přetěžováni. Zároveň musela napříště po třech vyučovacích hodinách následovat 60minutová pauza, která ovšem nesměla být využita k privátním hodinám a měla sloužit výhradně k odpočinku učitele.⁶⁸ Stanovená pravidla ovšem nebylo vždy jednoduché uvést v praxi, což dokazuje i vytížení kantorů ve školním roce 1933/1934, kdy výše jejich úvazků vypadala následovně: ředitel Schelz: 18-20 hodin, Schück: 38 hodin, Riess: 32 hodin, Lerich: 41 hodin, Kostlivý: 36 hodin, Matheisl: 42 hodin, Grüner: 12 hodin.⁶⁹

Pedagogickým pracovníkům školy bylo výslovně zakázáno přivydělávat si hraním v barech či podobných podnicích. Naproti tomu proti jejich účasti na solidních uměleckých vystoupeních žádné výhrady nebyly. Neexistovalo ani konkrétní omezení počtu soukromých hodin, které zaměstnanec mohl dávat, s jedinou podmínkou, a sice, že vyučování v hudební škole bude vždy na prvním místě.⁷⁰

⁶⁷ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, Städtische Musikschule in Eger, Gehaltsregulierungen, 15. dubna 1931.

⁶⁸ Tamtéž, Beschluss des Sonderausschusses.

⁶⁹ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1556, Städtische Musikschule Eger, 23. července 1934.

⁷⁰ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, Beschluss des Sonderausschusses.

Mezi faktory ovlivňující výši učitelského platu nepatřila pouze úroveň vzdělání. Vliv na finanční odměny měl do určité míry mít i počet odučených let. V tomto případě ale nemělo jít o finanční navýšení automatické, každý případ měl být posuzován individuálně. Ke změně mohlo dojít po každých třech odučených letech. V případě nejlépe kvalifikovaných pracovníků, tedy absolventů konzervatoře, šlo o příplatek 50 Kč ročně za každou hodinu v úvazku. V případě pedagogů se státní zkouškou či učitelů bez odborné kvalifikace činil nárůst shodně 40 Kč.⁷¹

Dle doporučení ovšem neměly být stávajícím učitelům při zavedení této změny započteny všechny odučené roky, a to s tím odůvodněním, že v dřívějších letech byla výše úvazku zpravidla nižší než v současnosti, a proto nelze tyto odučené roky považovat za plnohodnotné. S ohledem na toto ustanovení se platy učitelů Městské hudební školy změnily následovně⁷²:

	Počet hodin v úvazku	Původní plat v Kč	Nový plat v Kč
Riess	20	10 000	11 200
Schück	20	7 200	8 800
Grüner	2	2 100	880
Kostlivy	25	9 000	13 500
Lerich	33	11 880	19 800

Jak je zřejmé z předchozí tabulky, navýšení platu bylo (s výjimkou učitele Grünera) poměrně výrazné.

Učitelé se ovšem z razantních změn ve výpočtu své výplaty dlouho neradovali. Z úsporných důvodů došlo v první polovině roku 1935 jednak ke snížení odměn nejlépe kvalifikovaných pracovníků, tedy absolventů konzervatoře, na 500 Kč ročně za každou hodinu v jejich úvazku, čímž byli dáni na roveň učitelům disponujícím pouze státní zkouškou v oboru hudba. Výše možného navýšení platu v tříletém cyklu byla plošně stanovena na 25 Kč.⁷³

⁷¹ SOkA Cheb, 1. fond, kart. č. 1555, Beschluss des Stadtrates, 27. dubna 1931.

⁷² Tamtéž, Städtische Musikschule in Eger, Gehaltsregulierungen, Punkt 12, str. 3.

⁷³ Tamtéž, Stadtratsitzung, 22. března 1935.

Dle nařízení Komise pro úspory měly být taktéž penzionovány osoby, které dosáhly 60 let věku. Toto pravidlo bylo také následně obratem uplatňováno, jak dokazuje například dochovaný dopis z 24. června 1935 adresovaný klavírní učitelce Ottilii Kostlivy. Městská rada jí touto formou informovala, že na základě dosažení důchodového věku s ní bude k 31. prosinci 1935 rozvázán pracovní poměr. V závěru tento dokument obsahuje ujištění, že dané rozhodnutí bylo učiněno pouze z uvedeného důvodu, neboť Městská rada byla jinak „s jejím pracovním nasazením velmi spokojena, pročež jí vyslovuje velký dík za vynikající úroveň výuky, kterou odváděla.“⁷⁴

O kvalitě výuky jednotlivých kantorů si lze udělat do určité míry představu na základě hodnocení školské inspekce. Výsledky své hospitace z června 1925 shrnul hudební inspektor Fidelio Finke následovně: „S výsledky žáků na housle, které vede ředitel Schelz, stejně jako s flétnisty a klarinetisty učitele Riese, jsem byl spokojen. Jako přijatelné hodnotím i výsledky, kterých dosahují Riessovi houslisté stejně jako klavíristé ze třídy slečny Kostlivy. Posledně jmenovaná by ovšem měla věnovat větší pozornost hře v legatu stejně jako novějším a domácí skladbám. Velmi kladně hodnotím pedagogické nadání ředitele Schelze, s nímž dovedl zodpovídat otázky žáků týkající se hudební teorie. Jako neuspokojivé nicméně hodnotím výsledky učitele Schücka. Intonace jeho žáků je výrazně nečistá (...)“.⁷⁵

Jak se proměnila skladba učitelského sboru ve válečných letech, ukazuje zpráva ze školního roku 1940/1941 - ředitelský post i nadále zastával Josef Schelz, jenž ve funkci působil již od počátku 20. let. Dle výčtu jím vyučovaných předmětů byl odpovědný za výuku hudební teorie a forem, dále byla v jeho gesci výuka na housle, violoncello, klavír a komorní a orchestrální hra. August Lehnert, absolvent Německé hudební akademie v Praze (Deutsche Musikakademie in Prag), jenž byl sice formálně zaměstnancem školy, ve skutečnosti však v daném školním rok nebyl přítomen, jelikož plnil své vojenské povinnosti na frontě, byl odpovědný za hudební dějiny, klavír a akordeon. Jeho kolega Franz Sykora, absolvent Pražské konzervatoře, se věnoval rovněž výuce hudební teorie, klavíru, houslím, v případě potřeby akordeonu a komorní hře. Další posilou učitelských řad byla Emmy Sykora, která disponovala státními zkouškami pro výuku hudební teorie, klavíru, varhan

⁷⁴ SOKA Cheb, 1. Fond, kart. č. 1555, Ottilie Kostlivy, Klavierlehrerin, 24. června 1935.

⁷⁵ Tamtéž, Inspektion, 22. dubna 1926.

a akordeonu. Poslední členem pedagogického sboru školy byla Rosa Bachmann, která úspěšně složila státní zkoušky opravňující ji k výuce hry na housle a sólového zpěvu.⁷⁶

2.3. Hudební škola, resp. Lidová škola umění 1946-1972

Poválečná historie školy, respektive její historie do Sametové revoluce v roce 1989, byla pro potřeby této diplomové práce rozdělena na dva úseky, přičemž jako přelomový byl určen rok 1972. Tento zlom byl určen uměle a nezakládá se na žádných zásadních změnách ve fungování školy; souvisí pouze se skutečností, že až do školního roku 1972/1973 nebyla vedena školní kronika. Pokusy o podrobnější zmapování historie této vzdělávací instituce od konce války právě do roku 1972 tedy naráží na nedostatek pramenů. V porovnání s meziválečnými lety tak lze však poskytnout jen méně podrobné údaje.

„Po válce, po svém návratu z koncentračního tábora byl jsem vyslán osidlovacím úřadem Plzeň do Chebu k organisování české hudební školy,“ napsal ve svém krátkém shrnutí k historii hudební školy v Chebu její první poválečný ředitel Josef Šťastný. „Počátky budování organisace školy narážela v poválečné, revoluční době na řadu potíží. Jednak vyhledáním vhodné budovy, vybavením patričního příslušenství jako nábytkem, nástroji a ostatními vyučovacími pomůckami, jednak i nepochopení tehdejších úřadujících orgánů. Konečně nám byla přidělena budova v třídě Čs. obrněné brigády a škola provisorně otevřena 1. března 1946. Ukázalo se, že rychlému tempu růstu školy tato budova nestačí (...).“⁷⁷

Tento stav Šťastný dále rozvedl ve své zprávě Místní správní komisi z dubna 1946, kde poukazuje na fakt, že v tomto objektu není žádná větší místnost, která by byla vhodná pro skupinové vyučování, tj. například sborový zpěv či zkoušky orchestru. V přízemí domu se nacházel byt školníka, dvě učebny a kancelář, v 1. patře se celkem tři místnosti dali využít jako učebny, ovšem pouze pro individuální výuku. Šťastný rovněž uvedl, že v případě, že by mu byly k dispozici odpovídající prostory, uvažoval by o otevření tříd dramatiky a rytmiky. Jeho plány rozvoje školy však byly

⁷⁶ SOKA Cheb, 1. Fond, kart. č. 1927, Jahresbericht 1940/1941.

⁷⁷ *Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu*, str. 3-5.

ještě smělejší: „V případě vhodné budovy s dostatečným počtem místností, jdu ve svém plánu ještě dále tj. podchytiti a soustřediti v tomto ústavě i hudební výchovu lidovou, na nástroje jako kytary, harmoniky, což by se vyučovalo v hromadných kursech a bylo po stránce finanční význačným přínosem.“⁷⁸

Do nové budovy se škola nakonec stěhovala poměrně záhy: „již od 1. září 1946 bylo zahájeno vyučování ve větší budově v Kubelíkově ulici č. 4, kde jsme již museli zůstat až do roku 1960⁷⁹. Potom škole přidělena budova v ulici Maxima Gorkého“.⁸⁰ Zde škola setrvala do září roku 1964, kdy se znovu stěhovala. Od 6. září tohoto roku se jejím hlavním sídlem stala budova na adrese Židovská 8 (viz přílohy č. VII, VIII), kde Základní umělecká škola Jindřicha Jindřicha sídlí dodnes⁸¹. Tím byly tedy definitivně vyřešeny prostorové podmínky, s nimiž se škola musela celou první polovinu 20. století potýkat. Ze stísněných sklepních prostor Rudolfiny se škola konečně přestěhovala do prostor vhodných pro výuku.

Tisk zaznamenal slavnostní otevření následovně: „Čekali jsme na ten okamžik plných šest let - a pak déšť. Avšak na naší radosti nebyl ani stín těch ošklivých mračen. Čekali jsme milého hosta, bělovlasého staříčka, národního umělce Jindřicha Jindřicha⁸² (viz příloha č. IX). A už přijíždí, usmívá se jako vždy a jeho jiskrné oči září

⁷⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 87, Místní správní komise v Chebu, 12. dubna 1946.

⁷⁹ V tomto údaji si kronika protičeří, na jiném místě uvádí, že Kubelíkova ulice byla sídlem školy jen do února roku 1958.

⁸⁰ *Kronika*, str. 3-5.

⁸¹ Dle údajů z webových stránek školy bylo při projektování oprav vzato v potaz, jakému účelu bude budova v budoucnu sloužit - počítalo se s 20 místnostmi pro individuální výuku, součástí projektu byl i taneční sál, výtvarný ateliér a chybět nemohl ani koncertní sál koncipovaný pro 100 posluchačů. Zázemí pro pedagogický sbor, takzvaná klubovna, vzniklo v místnosti se zachovanými gotickými klenbami. Projekt dále počítal s 5 pracovny, zvláštní místností pro archiv, šatnami pro žactvo atd. Náklady na opravu se tehdy vyšplhaly na 3 000 000 Kč, nově pořízené vybavení pak vyšlo na 120 000 Kč. In: <http://www.zuscheb.cz/historie> [staženo 21.04.2018, 12:37].

⁸² Jindřich Jindřich se narodil 5. března 1876 v Klenčí pod Čerchovem. Základy hudební výchovy mu zprostředkoval jeho otec, v dalším vzdělávání pak pokračoval na učitelském ústavu. Vystudoval obor skladba u Vítězslava Nováka a klavír u K. Hoffmeistera. Působil mimo jiné jako korepetitor Emmy Destinové. Celý svůj život ovšem zasvětil rodnému Chodsku. Je autorem mnoha publikací ke kulturní historii Chodska. Mimo jiné sestavil i 9dílný Chodský zpěvník „s více než 1 400 nápěvy a 4 000 texty písní v dvojhlasé a tříhlasé úpravě a s úvodní statí a charakteristických znacích a o funkčním významu chodské písně“. In: *Kronika Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Chebu*.

*radostí a optimismem. A pak to šlo rychle. Stříbrný tácek s nůžkami se ani nemohl zatřpytit v slunci, jen bílá stužka na chvíli zazářila, aby se v příštím okamžiku snesla na mokrou dlažbu. Mistr Jindřich Jindřich otevřel našim dětem stánek umění.*⁸³

Čtyři roky po přestěhování školy, konkrétně 2. října 1968 pak došlo k slavnostnímu přejmenování školy, její plný název nově zněl „Lidová škola umění Jindřicha Jindřicha“. Osobnost, která propůjčila škole jméno, se bohužel slavnostního aktu vzhledem k úmrtí již nemohla zúčastnit.⁸⁴

Jak je zřejmé z výše zmíněného výčtu, změnila hudební škola v prvních dvaceti poválečných letech několikrát své působiště. V řídicí funkci se během tohoto období vystřídali celkem tři ředitelé: Do 1. září 1952 v ředitelské funkci setrval Josef Šťastný⁸⁵. Posléze jej nahradil Josef Kočí, který ve funkci setrval až do konce školního roku 1956/1957, kdy na jeho místo nastoupil Miroslav Mayer, který školu vedl následujících 15 let.

Dle údajů z kroniky na škole v prvních letech působil pouze ředitel Šťastný a spolu s ním další dva učitelé, a sice Václav Schánil a V. Schrauzerová. Nedostatek dětí v letech bezprostředně po válce byl jen dočasným jevem. S postupným dosidlováním československého pohraničí na místo německých žáků přišli noví - během tří let se jejich počet vyšplhal až na 400. Řady pedagogického sboru se rozrostly na celkem 17 kantorů. Dynamický rozvoj v oblasti výuky uměleckých oborů nejlépe dokazují dostupné číselné údaje, jež zaznamenal ředitel Šťastný - v poválečných letech vzrostl počet hudebních škol jen v Karlovarském kraji na 27, zatímco v meziválečném období se jejich počet v rámci celého území Československé republiky pohyboval kolem 60!

Stručná zpráva o historii školy v letech 1946-1972 dále obsahuje ideologicky zatížené líčení školních aktivit: „*O pedagogické zkvalitnění učitelských kádří se stará stát tím, že jsou pořádány o letninách odborné pedagogické kursy, na kterých přednáší přední odborníci prof. konservatoře. Kromě toho absolvují učitelé politické*

⁸³ *Kronika*, str. 12.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Dle dokumentu Místní správní komise v Chebu byl Šťastný do funkce jmenován na schůzi dne 25. března 1946. In: SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 87, Místní správní komise v Chebu, 26. března 1946.

školení na 14denní internátní škole v Prunéřově. (...) Tímto výpočtem není ale obětavá práce učitelského sboru zdaleka vyčerpáná. Kromě dalšího sebevzdělávání ještě vydatně pomáhají při zemědělských pracích jako žní, Líbenek a jinde u výmlatu obilí (viz Seeberg), při dobývání brambor, hudebními koncerty na jednotlivých JZD nebo statcích na celém okrese chebském. (...) Dále učitelé působili jako lektori při dálkovém studiu hudby, dále jako lektori při společnostech pro šíření společenských a politických nauk, nebo jako učitelé kursů lidových hudebníků."

Dochovaly se rovněž záznamy o úspěšných absolventech školy - hudebníci, kteří se rozhodli hře na hudební nástroj věnovat profesionálně, mířili v období do roku 1972 na tři československé konzervatoře, a sice do Prahy, Brna a Kroměříže. Řada z nich se poté do Chebu opět vrátila a předávala své zkušenosti dalším generacím budoucích hudebníků. Jiní našli své místo v různých profesionálních hudebních tělesech. Prvními žáky, kteří z chebské hudební školy odešli na některou z konzervatoří, byli Zdeněk Brož, houslový virtuos a pozdější profesor pražské konzervatoře, a Rudolf Uzel, který po absolutoriu získal místo koncertního mistra v Mariánských Lázních. Další bývalý žák školy, Josef Friedl, po úspěšném absolvování kroměřížské konzervatoře pokračoval ve studiu na vysoké škole a posléze se stal členem orchestru v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého.

Zachovalo se i krátké shrnutí podoby veřejných vystoupení žáků a učitelů školy v daném období: *„V zimním období, kdy nehraje františkolázeňský orchestr, se dvakrát i třikrát týdně, a to po celá léta, konaly v léčebných domech vzdělávací koncerty pro pacienty lázní. Velmi populárními se staly časté koncerty učitelského sboru v koncertní síni městské veřejné knihovny nebo v divadle, na kterých absolvoval založený smyčcový kvartet řadu komorních děl Borodina, Čajkovského, Beethovena, Schuberta, Mozarta, Haydna a jiných skladatelů. Kromě toho se jednou až dvakrát do roka konal velký koncert, na kterém byly za doprovodu a spolupráce symfonického orchestru františkolázeňského provedeny například klavírní koncert b-moll Čajkovského a a-moll Griega atd.“*

Hojně navštěvované měly být i veřejné koncerty žáků školy, *„v neposlední řadě je to zejména žakovský dechový orchestr, který nechybí ani v průvodu 1. května“.*

Zpráva ředitele Šťastného o fungování školy před rokem 1972 obsahuje i statistický přehled o počtech žáků, kteří školu navštěvovali; čísla se však bohužel dochovala

pouze pro období od školního roku 1945/46 do školního roku 1964/65 (viz příloha č. X). Z dostupných dat je rovněž zřejmé, že v průběhu tohoto časové rozmezí začaly fungovat pobočky chebské hudební školy v Lubech (od školního roku 1956/1957), ve Františkových Lázních (od školního roku 1959/1960) a Skalné (od školního roku 1962/1963).

Ve Skalné se počet žáků pohyboval mezi 13-15 a o jejich výuku se staral jeden externí vyučující. Ve františkolázeňské pobočce se počet dětí učících se na hudební nástroj postupně zvýšil z 80 až na 100 - po celou uvedenou dobu zde působili tři učitelé. Počet lubsckých žáků kolísal - z 50 ve školním roce 1959/1960 klesl na 30, aby poté vystoupal na 40. Úměrně tomu se měnil i počet tamních pedagogů (1 resp. 2).

Počet žáků hlavní chebské hudební školy se logicky pohyboval zcela v jiných dimenzích, jejich stavy se vyvíjely následovně: 90 žáků (školní rok 1945/1946), 200 žáků (školní rok 1947/1948), 300 žáků (školní rok 1950/1951), 400 žáků (školní rok 1958/1959), 500 žáků (školní rok 1962/1963), 550 žáků (školní rok 1963/1964), 700 žáků (školní rok 1964/1965). Jak je zřejmé z dostupných čísel, žáků kontinuálně přibývalo. Zaokrouhlené hodnoty ovšem ukazují na fakt, že čísla byla pravděpodobně zaokrouhlována - je rovněž možné, že přesné počty nebyly k dispozici a jedná se pouze o odhady.⁸⁶

Stejně jako tomu bylo v meziválečných letech, i na konci 40. let byla stále tématem vytíženost učitelského sboru, v dubnu 1946 uvedl ředitel Šťastný ve své zprávě k tomuto tématu následující: *„Na jednoho učitele připadá slovy: čtyřicet žáků a při jednotlivém vyučování (tj. každý jednotlivý žák má týdně dvě lekce) jest to práce vysilující, školním zákonem nepřipustná, nelze jí ani časově dobře obsáhnouti. U učitelů se následkem tohoto přexponovaného stavu dostaví brzy únava a nebylo by vhodné, aby tímto trpěl dobrý chod a jméno ústavu.“*⁸⁷

V dochovaných pramenech se zachovalo jen málo informací k výši školného nebo odměnám učitelů. Alespoň hrubou představu lze získat na základě dokumentu, který Odbor kultury rady krajského národního výboru v Karlových Varech adresoval ředitelství hudební školy. Podle těchto podkladů došlo na základě rozhodnutí

⁸⁶ *Kronika*, str. 3-5.

⁸⁷ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 87, Místní správní komise v Chebu, 12. dubna 1946.

Ministerstva kultury a Ministerstva financí k úpravě zápisného a školného, v tomto případě se jedná o částky za měsíční výuku platné od školního roku 1956/1957: klavír (30 Kčs), strunné nástroje (15 Kčs), dechové nástroje (10 Kčs), lidové nástroje (10 Kčs), pohybová výchova (25 Kčs), sólový zpěv (25 Kčs), sborový zpěv s vyučováním obligátního klavíru (15 Kčs). Zápisné k výše zmíněným oborům bylo plošně stanoveno na jednorázovou částku 10 Kčs. Sborový zpěv bez vyučování obligátního klavíru byl zpoplatněn částkou 20 Kčs ročně včetně zápisného, stejně tak přípravná hudební výchova, tzv. PHV.

Stejně jako v předválečném období existovala možnost poplatky snížit či prominout, a to „*ve výjimečných případech sociálních*“. Pravomoc rozhodnout o těchto úlevách měla rada Městského národního výboru, která jednotlivé případy projednávala individuálně na základě podnětu ředitelství školy. Při svých rozhodnutích rovněž zohledňovala aktuální rozpočtové možnosti školy. Školné muselo být vždy uhrazeno do konce měsíce, v němž žák do výuky docházel a za jeho včasné vybírání nesla zodpovědnost hudební škola.⁸⁸

2.4. Lidová škola umění Jindřicha Jindřicha 1971-1990

Kronika školy začala být vedena s počátkem školního roku 1972/1973, s jejím založením jsou tak opět k dispozici souvislejší data týkající se chodu instituce. Ve stejném roce došlo zároveň i k obměně ve vedení školy. Na místo ředitele nastoupil Jaroslav Endršt, který vystudoval Pedagogickou fakultu v Plzni a v předchozích letech působil jako ředitel 6. základní školy v Chebu. Zároveň místo zástupce ředitele opustil Václav Kučera, který se tam plně mohl věnovat činnosti dechového orchestru, v jehož čele stál již plných 15 let. Nabídka oborů v tomto školním roce již neobsahovala pouze výuku hry na hudební nástroje. Škola disponovala rovněž literárně-dramatickým, tanečním a výtvarným oddělením. Kdy přesně tato oddělení vznikla ovšem vzhledem k torzovitosti pramenů nebylo možné dohledat.

Žáci školy vystupovali na vánočních besídkách závodů. Zúčastňovali se například i ROH-společenských večerů.⁸⁹ Dne 15. dubna 1973 se v Západočeském divadle v Chebu uskutečnil slavnostní koncert u příležitosti 15. výročí fungování dechového

⁸⁸ SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 87, Odbor kultury rady krajského národního výboru v Karlových Varech, 20. června 1956.

⁸⁹ *Kronika*, str. 17.

orchestru, který byl o den později zopakován pro žáky chebský škol. V rámci oslav proběhl v koncertním sále Casino v Mariánských Lázních rovněž společný koncert se symfonickým orchestrem.⁹⁰ Dechový orchestr školy od jeho založení v roce 1958 až do roku 1977 vedl Václav Kučera⁹¹. V září tohoto roku, kdy odešel do důchodu, dirigentskou taktovku převzal Jaroslav Novotný, který do Chebu přišel z Bruntálu.⁹²

Stalo se tradicí, že žáci školy prezentovali své dovednosti veřejnosti v rámci školních koncertů. Ve školním roce 1973/1974 se tato vystoupení konala pravidelně jednou za měsíc. Každý koncert měl na starosti vždy jiný z kantorů, který se staral o jeho program. *„Jednotlivé koncerty jsou využívány i výchovně, a proto jsou zaměřovány k určitým výročím. Například listopadový koncert byl ve znamení měsíce československo-sovětského přátelství, únorový koncert byl věnován oslavám února 1948 (...) velmi zdařilý byl též koncert lednový pod názvem „Rodiče hrají s dětmi“, na kterém vystoupila celá řada rodičů s dětmi s pěkným programem.“*⁹³ Pořádání koncertů znamenalo pro školu vedlejší přivýdělek, neboť za vstup na tyto akce bylo vybíráno vstupné ve výši 2 Kčs. Celkový zisk za jeden uspořádaný koncert se v průměru pohyboval kolem 50-60 Kčs.⁹⁴

Vedle dechového orchestru začalo na škole působit rovněž další početnější těleso. V roce 1974 byl založen komorní orchestr, jehož hráči se rekrutovali z řad žáků školy, ale i jejich rodičů a tamních pedagogů.⁹⁵ Jeho první samostatné veřejné vystoupení se uskutečnilo 4. května 1976 v nové otevřené koncertní síni Klára.⁹⁶ Z kroniky školy je zřejmé, že se orchestru ne vždy dařilo. Ve školním roce 1980/1981 se potýkal

⁹⁰ *Kronika*, str. 20.

⁹¹ Václav Kučera se narodil 27. září 1914 v Třebíči. Hudbu vystudoval na Vojenské hudební škole v Praze a do Chebu se dostal odvelen jakožto člen policejního oddílu na konci května 1945. Jeho působení v hudební škole se datuje až od roku 1954. Díky tomu, že si doplnil hudební vzdělání, mohl zde vyučovat hře na housle, trubku a akordeon. Takřka osudovým se mu stalo ale až založení dechového orchestru fungujícího při hudební škole, s nímž zůstal úzce spjat až do konce života. Orchestr v roce svého založení (1958) čítal pouhých dvanáct členů, postupem času se však rozrostl až na ca. 80 členů. Václav Kučera zemřel v roce 2000. In: <http://encyklopedie.cheb.cz/cz/osudy-a-tvare-chebu/vaclav-kucera> [staženo 21.04.2018, 21:53].

⁹² *Kronika*, str. 67.

⁹³ *Tamtéž*, str. 32.

⁹⁴ *Tamtéž*, str. 42.

⁹⁵ *Tamtéž*, str. 48.

⁹⁶ *Tamtéž*, str. 60.

s nedostatkem hráčů, kvůli čemuž musel být dokonce zrušen jeho plánovaný koncert.⁹⁷ Jak je zřejmé z vyjádření ředitele školy, preference žáků ohledně nástrojů doznaly v porovnání s meziválečnými lety značných změn. Zatímco tehdy suverénně nejvyšší počet žáků docházel do hodin houslí, v roce 1982 co do oblíbenosti suverénně vítězil klavír. Ředitel Endršt k tomu poznamenal: „*Výsledkem zápisu jsou stejné poznatky jako ji v uplynulých letech. t.j. obrovský zájem o klavír, který nemůže škola uspokojit a poměrně malý zájem o smyčcové nástroje.*“⁹⁸ Dalším vícečlenným souborem školy byl i pěvecký sbor. Z dochovaných dokumentů ovšem není jasné, kdy vznikl.⁹⁹

Jako příklad vzdělávacích akcí školy uveďme například celostátní seminář pro učitele na sklonku letních prázdnin roku 1974 uspořádala Česká společnost pro hudební výchovu.¹⁰⁰ „*Seminář modernizace hudební výchovy byl vytvořen především na základě myšlenek Carla Orffa, jenž do tradiční hudební výchovy vnesl nové prvky, z hlediska hudby a hudebního života mimo zdi škol zcela logické a opodstatněné. Zavedl kolektivní hru dětí na snadno ovladatelné hudební nástroje, jež sám navrhl, využil v hudební výchově pohyb a tanec a uplatnil improvizaci dětí. (...) Hlavním přínosem Carla Orffa¹⁰¹ bylo vytvoření bohatého hudebního materiálu a nových hudebních nástrojů (xylofony, metalofony, zvonkohry), jež jsou snadno ovladatelné, zvukově a intonačně kvalitní a dobře se spojují s dětským hlasem.*“¹⁰² Z kronikového

⁹⁷ *Kronika*, str. 102.

⁹⁸ Tamtéž, str. 119.

⁹⁹ Tamtéž, str. 60.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 42.

¹⁰¹ Carl Orff (10. července 1895 - 29. března 1982), německý komponista a pedagog, byl absolventem hudební akademie v Mnichově. K jeho pedagogické činnosti uveďme, že byl autorem publikace s názvem *Schulwerk*, pro niž nechal upravit snadno ovladatelné hudební nástroje jako například zobcové flétny, ozvučná dřívka, triangly, bubínky, zvonkohry, xylofony, metalofony, činely atd. Roku 1961 převzal Orff řízení salcburské akademie Mozarteum, kterou navštěvovala i řada zahraničních posluchačů. Právě jejich prostřednictvím mohl šířit „*Schulwerk, jakožto systematickou metodu k rozvíjení hudebních, rytmických a pohybových vloh mládeže*“. Její podstatou bylo rozvíjet v dětech schopnost improvizace. In: VOLEK, Tomislav: *Osobnosti světové hudby*, Praha: Mladá fronta, 1982, str. 166.

¹⁰² *Kronika*, str. 43.

zápisu ve školním roce 1975/1976 vyplývá, že celostátní semináře modernizace hudební výchovy pro učitele LŠU, se v Chebu konaly pravidelně.¹⁰³

Z kroniky školy je rovněž zřejmé, že se byly rovněž navazovány čilé vztahy s jinými lidovými školami umění. V květnu 1975 se například uskutečnil zájezd učitelů lidových škol z celého okresu do Mostu. Vedle zevrubné prohlídky školy se zde konal společný koncert vybraných žáků jednotlivých škol a proběhla rovněž návštěva kulturních památek oblasti - zámku v Duchcově a kláštera v Oseku.¹⁰⁴ Obdobný výměnný koncert se i s doprovodným kulturním programem uskutečnil například i ve školním roce 1985/1986, kdy žáci LŠU v Chebu vyrazili do Klatov.¹⁰⁵

Družba s dalšími uměleckými školami probíhala i v rámci přeshraničních vztahů. V říjnu roku 1975 škola obdržela prostřednictvím OV KSČ dopis hudebních škol z Nižního Tagilu s návrhem užší spolupráce. Ze záznamu vyplývá, že se nejedná o první kontakt se zahraniční školou hudebního zaměření, neboť dechový orchestr školy již předtím navázal styky s obdobnými tělesy v Rovnu a Čeljabinsku. Vzhledem k blízkosti německých hranic byly rovněž pokusy navázat kontakty s některou ze škol v Německé demokratické republice. Po několika neúspěších se podařilo navázat styky s Volkshochschule v Jeně.¹⁰⁶

Dalším příkladem kolektivních vzdělávacích akcí byla například exkurze žáků a absolventů školy do výrobních závodů hudebních nástrojů Amati Kraslice a Cremona Luby. Zatímco v Kraslicích se žáci seznámili s procesem výroby dechových a dřevěných nástrojů. Návštěva v Lubech dovolila dětem nahlédnout do tajů výroby strunných nástrojů. Ve zprávě o průběhu exkurze dále stojí následující: *„Po prohlídce závodů, která byla jistě pro všechny žáky velice poučná, jsme plánovali rekreační část zájezdu s pobytem ve Velkém Luhu [zde se nachází koupaliště, pozn. autora]. Při cestě z Lubů se však strhla velká bouřka a tak bylo nutné cestu směřovat rychle domů, do Chebu. Přesto akce svůj úkol splnila a dala dětem představu, za jak obtížných podmínek se vytváří krásné a ušlechtilé nástroje, na které se učí hrát.*

¹⁰³ *Kronika*, str. 55.

¹⁰⁴ *Tamtéž*, str. 49.

¹⁰⁵ *Tamtéž*, str. 139.

¹⁰⁶ *Tamtéž*, str. 57.

Snad to také pomůže k tomu, aby si žáci nástrojů více vážili a lépe s nimi zacházeli.“¹⁰⁷

Jak již bylo řečeno výše, v roce 1964 se škola přestěhovala do pro její potřeby speciálně upravené budovy, kde sídlí dodnes. V průběhu desetiletí ovšem bylo logicky nutné provádět další úpravy a modernizovat vybavení. Ve školním roce 1972/1973 byly zvukově izolovány dveře jednotlivých učeben. Dále byla zakoupena dvě nová pianina. Taneční sál dostal novou podlahovou krytinu, která „splňovala požadavky bezpečného provozu tanečního sálu. (...) Na podzim bylo objednáno provedení zvukových akustických izolací do jednotlivých tříd. Podnik, který měl tuto práci zajistit, však přes všechny urgencye práci nenastoupil. Proto byla svépomocí zhotovena zvuková izolace v jedné třídě u s. Bosáka jako pokus o vlastní řešení tohoto problému. Přes neodbornost provedení tato izolace splňuje všechny podmínky a slouží dobře svému účelu.“¹⁰⁸ Po necelých dvaceti letech provozu se začaly projevovat určité problémy pramenící z nedostatečně provedené rekonstrukce v roce 1964, šlo především o vodovodní trubky, které stále častěji praskaly, stejně jako stále více poruchovou elektroinstalaci, s jejímiž výpadky se pedagogové školy museli stále častěji potýkat.¹⁰⁹

Jako zajímavost zmiňme školní rok 1976/1977, který výrazně pojmenovala epidemie žloutenky, jež ve městě vypukla prakticky se začátkem tohoto školního roku a postupně zasáhla všechny chebské školy. V důsledku tohoto mimořádného stavu se žáci nuceně ocitli v karanténě trvající v některých případech až 3 měsíce. Dle vyjádření ředitele Endršta karanténa negativně ovlivnila přípravu školy na plánované volby: „tím se také stalo, že čest školy zachraňoval dechový orchestr školy, který vystupoval v mnoha volebních místnostech ve dnech voleb a přispíval tak k radostné náladě obyvatel města“.¹¹⁰

Se "zásahem vyšší moci" se škola potýkala i v zimních měsících roku 1979, kdy „vlivem silných mrazů nepříznivého počasí bylo přerušeno vyučování na všech školách po dobu tří týdnů. Přesto, že v budově školy byla značně snížena teplota na 15-16 stupňů, pokračovala hudební škol v omezené výuce především v hudebním

¹⁰⁷ *Kronika*, str. 50.

¹⁰⁸ *Tamtéž*, str. 20.

¹⁰⁹ *Tamtéž*, str. 105.

¹¹⁰ *Tamtéž*, str. 66.

oboru.“ Omezené výuky učitele využili ke zkrášení pracovního prostředí, když sami vymalovali svou klubovnu a provedli další menší práce.¹¹¹

V daném období od roku 1972 kronika uvádí přesné počty žáků až ve školním roce 1977/1978. Dle uvedených údajů školu v tomto školním roce navštěvovalo celkem 730, 675 z nich bylo žáky I. cyklu. Rozdělení mezi jednotlivá oddělení vypadalo následovně: hudební (382 žáků), taneční (110 žáků), literárně-dramatické (107 žáků), výtvarné (76 žáků). 55 žáků II. cyklu se mezi jednotlivá oddělení rozdělilo následovně: hudební (37 žáků), taneční (0 žáků), literárně-dramatické (11 žáků), výtvarné (7 žáků).¹¹² V následujícím školním roce celkový počet žáků školy nepatrně klesl na 721.¹¹³ Ve školním roce 1980/1981 registrovala hudební škola 748 žáků. (podrobnější informace o vývoji počtu žáků mezi lety 1977 a 1990 viz příloha č. XI).¹¹⁴

Je rovněž zajímavé sledovat, kolik žáků školy pokračovalo ve studiu na některé ze středních či vysokých uměleckých škol. Zápisy v kronice nejsou v tomto ohledu zcela přesné a mnohdy se jména žáků přijatých ke studiu na některou z konzervatoří etc. dozvídáme pouze z výčtu hudebníků, kteří předvedli své umění na některém z absolventských koncertů. Na těch účinkovali především bývalí žáci školy, kteří se rozhodli hudbě věnovat na profesionální úrovni. Přiložený jmenný seznam (viz příloha č. XII) byl vypracován jen na základě z těchto kronikových zápisů a lze proto předpokládat, že není úplný. Tradice konání absolventských koncertů na škole započala v roce 1974¹¹⁵ a trvá dodnes.

V poválečném období již počet členů učitelského sboru vzrostl na tolik, že i vzhledem k jeho častému obměňování není pro potřeby této práce na místě vypisovat jednotlivé změny. Za zmínku však stojí odchod Josefa Šupka, s nímž byl nuceně rozvázán pracovní poměr v září roku 1981, neboť „*v průběhu prázdnin nezákonně opustil republiku a zůstal v západním Německu.*“¹¹⁶

¹¹¹ *Kronika*, str. 83.

¹¹² *Tamtéž*, str. 76.

¹¹³ *Tamtéž*, str. 81.

¹¹⁴ *Tamtéž*, str. 100.

¹¹⁵ *Tamtéž*, školní rok 1989/1990, nečíslováno.

¹¹⁶ *Tamtéž*, str. 107.

3. Závěr

Tato diplomová práce vznikla především na základě archivních pramenů, které v případě meziválečného období byly dostupné takřka výlučně v německém jazyce. I když povaha dochovaných pramenů neumožnila dohledat informace ke zkoumaným aspektům průřezově pro celé zkoumané období, mohl utříděním všech dostupných informací k chodu školy, jejím zaměstnancům i žákům vzniknout souvislý text, který odráží podobu tehdejší výuky i problémy, jimž škola musela čelit. Pouze na základě kusých poznámek bylo zjištěno, že se v době mezi dvěma světovými válkami v Chebu nacházely hned dvě hudební školy, a sice jedna německá a jedná česká. Vzhledem k tehdejší struktuře obyvatelstva, kde převažovali jedinci německé národnosti, stála německá škola v popředí. K české škole nebylo možné dohledat téměř žádné informace.

I přes tyto nedostatky ovšem archivní prameny umožnily vhled do problematiky hudebního vzdělávání v Chebu mezi dvěma světovými válkami.

Pro období po roce 1946 práce čerpá především z dochované Kroniky Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu. Přestože začala být vedena až v roce 1972, obsahuje několik retrospektivních výpovědí a údajů, které byly zpětně dohledány a vyhodnoceny, tudíž bylo možno chybějící časový úsek překlenout.

V pozdějším období, kdy už jsou pro každý školní rok dostupné kronikové zápisy, představoval problém charakter zachycovaných informací. Často se jednalo například o seznamy žáků, kteří koncertovali na školních představení či soupisy účastníků hudebních soutěží či obsáhlé seznamy žáků, kteří v konkrétním školním roce absolvovali. Tento druh informací ovšem není pro potřeby této práce použitelný. Způsob, jakým byla kronika psána, je také do určité míry zatížen dobou, kdy vznikala. Tento fakt lze demonstrovat například na označování členů pedagogického sboru jako "soudruzi" či způsob, jakým je líčeno navazování přátelských styků s obdobnými školskými zařízeními ve spřátelených zemích (SSSR, NDR). I přes nastíněné problémy bylo i pro poválečné období možno dohledat dostatek informací, aby bylo čtenáři této práce umožněno získat přehled o tom, jakým způsobem škola v poválečném období fungovala.

4. Seznam pramenů a literatury

Archivní prameny:

NA, Ministerstvo školství 1918-1949, č. kart. 517.

SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 87.

SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1555.

SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1556.

SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927.

SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 2018.

Primární prameny:

Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu

Sekundární literatura:

BERAN P., *O hudebním životě v Chebu*. 1. vydání, Knihovna Ladislava Zápotockého v Chebu, 1900.

BOHÁČ, Jaromír: *Cheb*, Praha - Litomyšl: Paseka, 2008.

VOLEK, Tomislav: *Osobnosti světové hudby*, Praha: Mladá fronta, 1982.

Internetové zdroje:

www.zuscheb.cz

www.encyklopedie.cheb.cz/cz/osudy-a-tvare-chebu

5. Přílohy

Seznam příloh:

- Příloha č. I** Školní budova Rudolfinum v ulici Komenského v roce 1898. Postavena v roce 1875, vyklizena po zemětřesení v roce 1987, zbořena v roce 2000.
- Příloha č. II** Někdejší Rooseveltova ulice č. 68 (dnes Májová), budova, v níž v meziválečném období sídlila česká hudební škola
- Příloha č. III** Faktura specializovaného hudebního obchodu Josef Hoyer
- Příloha č. IV** Program závěrečného koncertu Městské hudební školy ze 4. července 1939
- Příloha č. V** Kubelíkova ulice č. 4, sídlo hudební školy v letech 1946-1960.
- Příloha č. VI** Obrněné brigády č. 18, sídlo hudební školy v roce 1946
- Příloha č. VII** Budoucí budova Lidové školy umění v Židovské ulici č. 8 před rekonstrukcí
- Příloha č. VIII** Budova Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Židovské ulici č. 8 v dnešní podobě
- Příloha č. IX** Portrét chodského rodáka, hudebního skladatele a sběratele lidových písní, národního umělce a nositele Řádu práce, pana Jindřicha Jindřicha.
- Příloha č. X** Přehled počtu žáků hudební školy v letech 1945-1965
- Příloha č. XI** Přehled počtu žáků školy Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu v letech 1977-1990
- Příloha č. XII** Jmenný seznam žáků školy, kteří byli mezi lety 1970-1990 přijati ke studiu na některou ze středních či vysokých uměleckých škol

Příloha č. I

Školní budova Rudolfinum v ulici Komenského v roce 1898. Postavena v roce 1875, vyklizena po zemětřesení v roce 1897, zbořena v roce 2000.

In: BOHÁČ, Jaromír: *Cheb, Praha - Litomyšl: Paseka, 2008, nečíslované přílohy.*

Příloha č. II

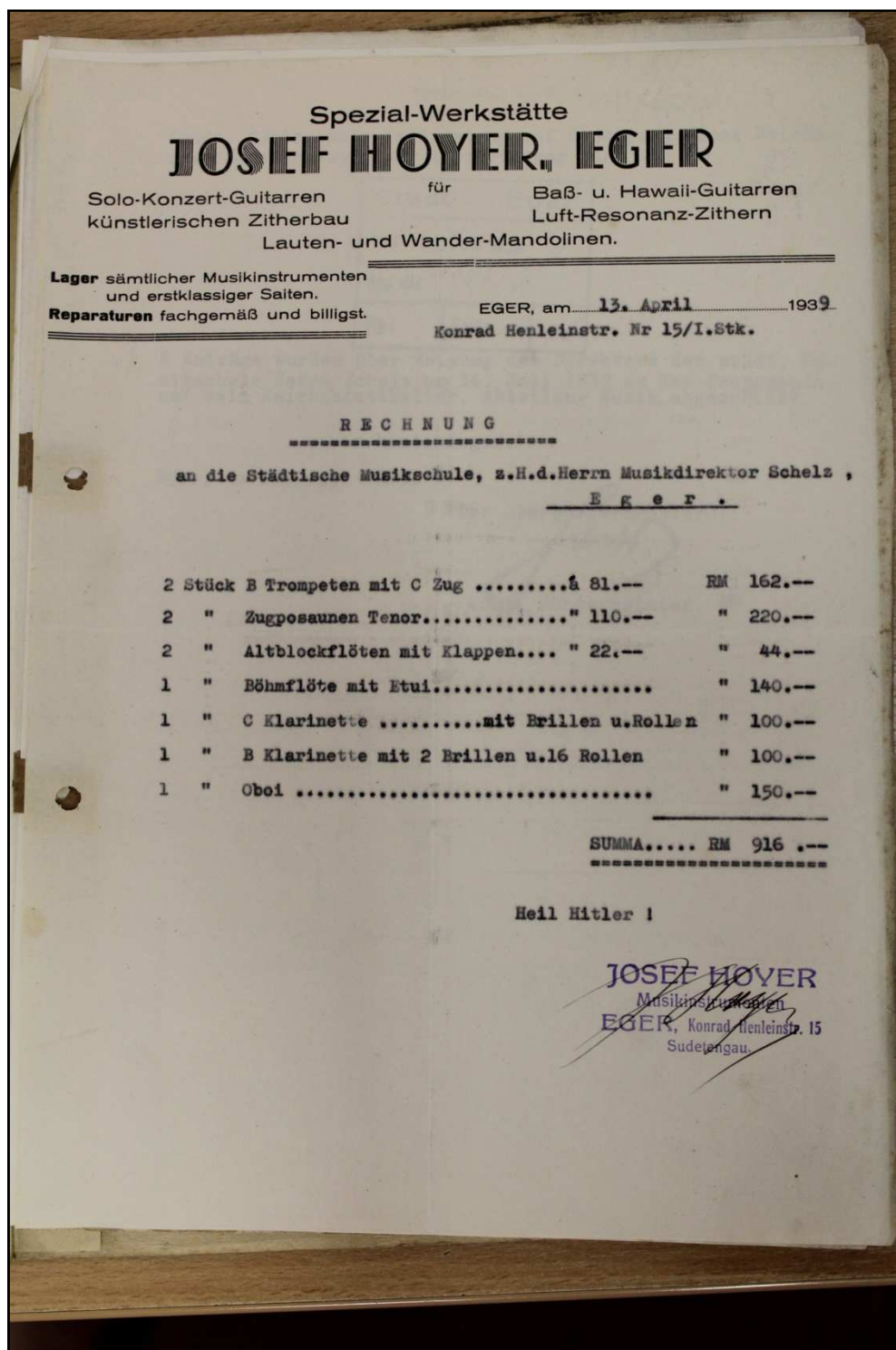
Někdejší Rooseveltova ulice č. 68, budova, v níž v meziválečném období sídlila česká hudební škola

In: Archiv autora

Příloha č. III

Faktura specializovaného hudebního obchodu Josef Hoyer

In: SOkA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927.

Příloha č. IV.

Program závěrečného koncertu Městské hudební školy ze 4. července 1939

Städtische Musikschule in Eger

Mayergartensaal Dienstag, den 4. Juli 1939

Vortragsordnung:

1. H. L. Hasler: „Intraden“. (Aus dem Lustgarten.) (1604 – 1612.) Streicher des 1., 2., 3. Jahrg.
2. Mehrstimmige Gesänge:
„Ich hört ein Bächlein rauschen“ (16. Jahrhundert)
„Sia(t)je a wunnaschöi(n)s Bannmo(i)dl“
„Höitboum-G'song“ (Egerländer Art und Weise)
3. Theo Desten: „Bianca“
J. Field (1782) „Walzer“ (für Violine mit Klavierbegleitung) Paul Keck — Anny Kosina
4. Ed. Grieg: „An den Frühling“ (für Klavier) Kosa Hauptmann
5. Stücke für Blockflöten:
„Freiheit die ich meine“
„Durchs Wiesetal gang i jezt na“ (Schwäbisch)
„Tief drunt im Böhmerwald“
6. Rob. Schumann: „Volksliedchen“
" " "Marienwürmchen"
Ed. Grieg: „Solweigs Lied“ (aus: Peer Gynt)
Gesang: Viola Habermann; Klavierbegleitung: Heini Kriegelstein
7. Rachmaninoff: „Prelude“ in cis-moll Klavier: Robert Gleißner
8. Aus „Volk musiziert“:
Der Dolauer — Kleiner Walzer — Der Lautenburger 1., 2., 3. Jahrgang

Pause

9. J. C. Bach: „D Haupt voll Blut und Wunden“
G. Fr. Händel: „Seht er kommt“ Violinchor. (Oberstimme die Elementarklasse)
10. Fr. Liszt: „Waldestrauschen“
„Gnomereigen“ Klavier: Heini Kriegelstein
11. A. Schreiner: Konzertstück für 6 Klarinetten
12. A. Bräu: „Eitelkeit“ für Saxophon Erich Schelz
13. D. Alard: „Symphonie Konzertante“ für 2 Geigen
Erwin Barth, Johann Scheltner — Klavierbegl. Karl Portner
14. W. A. Mozart: „Eine kleine Nachtmusik“ für Streichquintett, 4., 5., 6. Jahrg.

20 Uhr

Druck: Egerer Zeitung Verlag und Druckerei G.m.b.H., Eger.

In: SOKA Cheb, 1. fond, č. kart. 1927.

Příloha č. V

Kubelíkova č. 4, sídlo hudební školy v letech 1946-1960

In: Foto archiv autora

Příloha č. VI

Obrněné brigády č. 18, sídlo hudební školy v roce 1946

In: Foto archiv autora

Příloha č. VII:

Budoucí budova školy v Židovské ulici č. 8 před rekonstrukcí

In: <http://www.zuscheb.cz/historie> [staženo 21.04.2018, 11:40]

Příloha č. VIII

Budova Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Židovské ulici č. 8 v dnešní podobě

In: Foto archiv autora.

Příloha č. IX

**Portrét chodského rodáka, hudebního skladatele a sběratele lidových písní,
národního umělce a nositele Řádu práce, pana Jindřicha Jindřicha**

In: <http://www.zusceb.cz/historie> [staženo 21.04.2018, 12:25]

Příloha č. X

Přehled počtu žáků hudební školy v letech 1945-1965

Školní rok	Cheb		Luby		Františkovy lázně		Skalná	
	Počet učitelů	Počet žáků	Počet učitelů	Počet žáků	Počet učitelů	Počet žáků	Počet učitelů	Počet žáků
1945/1946	3	90	x	x	x	x	x	x
1946/1947	6	180	x	x	x	x	x	x
1947/1948	6	200	x	x	x	x	x	x
1948/1949	6+1	200	x	x	x	x	x	x
1949/1950	7+2	250	x	x	x	x	x	x
1950/1951	8+2	300	x	x	x	x	x	x
1956/1957	8+2	300	2	50	x	x	x	x
1957/1958	9+3	300	2	50	x	x	x	x
1958/1959	12+4	400	2	50	x	x	x	x
1959/1960	12+4	400	2	50	3	80	x	x
1960/1961	14+4	450	2	40	3	80	x	x
1961/1962	14+4	450	1	30	3	80	x	x
1962/1963	15+4	500	1	30	3	90	1 ex.	13
1963/1964	16+4	550	1	30	3	100	1 ex.	13
1964/1965	18+10	700	2	40	3	100	1 ex.	15

Pozn.: U pedagogů vyučujících v Chebu byli pravděpodobně odlišováni externisté od stálých zaměstnanců. Pro školní roky 1951/1952 - 1955/1956 údaje chybí.

In: *Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu*, str. 3.

Příloha č. XI

Přehled počtu žáků Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu (1977-1990)

Celkem žáků: 730 (1977/1978)

Obor	I. cyklus	II. cyklus
Hudební	382	37
Taneční	110	0
Literárně-dramatický	107	11
Výtvarný	76	7
Celkem	675	55

Celkem žáků: 721 (1978/1979)

Obor	I. cyklus	II. cyklus
Hudební	367	35
Taneční	124	0
Literárně-dramatický	90	9
Výtvarný	90	6
Celkem	671	50

Celkem žáků: 749 (sic!) (1979/1980)

Obor	I. cyklus	II. cyklus
Hudební	256	39
Taneční	163	2
Literárně-dramatický	73	5
Výtvarný	83	5
Celkem	575	51

Celkem žáků: 748 (1980/1981)

Obor	I. cyklus	II. cyklus
Hudební	332	55
Taneční	142	15
Literárně-dramatický	73	12
Výtvarný	111	8
Celkem	658	90

Celkem žáků: 721 (1981/1982)

Obor	I. cyklus	II. cyklus
Hudební	300	63
Taneční	114	8
Literárně-dramatický	107	2
Výtvarný	123	4
Celkem	644	77

Celkem žáků: 741 (sic!) (1982/1983)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	271	58	52
Taneční	70	3	57
Výtvarný	70	0	50
Literárně-dramatický	65	7	33
Celkem	476	68	192

Celkem žáků: 735 (1983/1984)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	272	35	53
Taneční	79	26	29
Výtvarný	80	4	40
Literárně-dramatický	80	7	30
Celkem	511	72	152

Celkem žáků: 777 (1984/1985)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	256	56	59
Taneční	101	21	32
Výtvarný	89	7	44
Literárně-dramatický	93	4	15
Celkem	539	88	150

Celkem žáků: 770 (1985/1986)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	245	51	38
Taneční	132	18	40
Výtvarný	109	1	47
Literárně-dramatický	71	0	18
Celkem	557	70	143

Celkem žáků: 708 (1986/1987)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	235	62	42
Taneční	124	21	35
Výtvarný	90	1	32
Literárně-dramatický	62	4	0
Celkem	511	88	109

Celkem žáků: 755 (1987/1988)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	243	50	36
Taneční	127	21	40
Výtvarný	88	4	56
Literárně-dramatický	61	0	29
Celkem	519	75	161

Celkem žáků: 758 (1988/1989)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	242	34	48
Taneční	131	26	24
Výtvarný	98	5	53
Literárně-dramatický	77	0	20
Celkem	548	65	145

Celkem žáků: 823 (1989/1990)

Obor	I. cyklus	II. cyklus	PS
Hudební	285	32	
Taneční	143	28	
Výtvarný	66	7	
Literárně-dramatický	107	4	
Celkem	600	71	151

In: Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha, 1977-1990.

Příloha č. XII

Jmenný seznam žáků školy, kteří byli mezi lety 1970-1990 přijati ke studiu na některou ze středních či vysokých uměleckých škol

Miroslava Stehlíková	Akordeon	Konzervatoř Plzeň
Dana Lukešová	Akordeon	Konzervatoř Plzeň
Tomislav Novák	Hoboj	Konzervatoř Praha, později, AMU Praha
Helena Pšeničková	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Jaromír Hrbek	Trubka	Konzervatoř Praha
Vlastimil Mareš	Klarinet	Konzervatoř Plzeň, později AMU Praha
Eva Weisová	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Miroslava Mayerová	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Karel Hovorka	Lesní roh	Konzervatoř Plzeň
Josef Šupka	Klarinet	Dálkové studium, nedokončeno
Jana Volková	Flétna	Konzervatoř Plzeň
Jiří Janata	Lesní roh	Konzervatoř Plzeň
Ota Paleček	Trubka	Konzervatoř Plzeň
Jiří Smitek	Hoboj	Vojenská hudební škola
Zdeněk Zdeněk	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Pavel Nejtek	Kontrabas	Konzervatoř Praha, později AMU Praha
Zbyněk Cícha	Klarinet	AMU Praha
Mirka Pešková	Klavír	Konzervatoř Teplice
Vladimír Vrba	Trubka	Konzervatoř Plzeň
Eva Vrbová	Viola	Konzervatoř Teplice
Tomáš Horský	Horna	Konzervatoř Plzeň
Eva Dusbabová	Klavír	Konzervatoř
Vojtěch	Tenor	Vojenská hudební škola
Hladký	Trubka, akordeon	Vojenská hudební škola
Martina Kolářová	Klavír a varhany	Konzervatoř Plzeň
Vanda Novotná	Flétna	Konzervatoř Praha
Eva Svobodová	Viola	Konzervatoř Teplice
Eva Kůrková	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Petr Šimek	Trubka	Konzervatoř Plzeň
Alena Juhosová	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Tat'ána Šafránková	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Martin Vrba	Pozoun	?
Květa Klofáčová	Flétna	Konzervatoř Plzeň
Jiří Jandík	Pozoun	Konzervatoř Plzeň
Robert Říšský	Pozoun, Baryton	Vojenská konz. Roudnice nad Labem

Petr Bubanec	Trubka	Konzervatoř Praha
Ivana Fejfarová	Klavír	Konzervatoř Plzeň
Lydie Cillerová	Housle	Konzervatoř Teplice
Zdeněk Brož	Housle	Konzervatoř, AMU Praha
Josef Jindra	Housle	Konzervatoř Kroměříž
Petr Kůrka	Trubka	Konzervatoř, AMU Praha
Lenka Vavříková	Flétna	Dálkové studium, Konzervatoř Praha
Marek Němec	Herectví	DAMU Praha
Vít Karas	Režie	DAMU Praha
Radim Vojtř	Klavír	Konzervatoř Teplice, AMU Praha
Filip Novák	Trubka	Konzervatoř, AMU Praha
Eva Sedláková	Flétna	?
Jarmila Krečmerová	Flétna	?
Miroslav Novák	Klarinet	?
Bohumil Polívka	Tuba	Konzervatoř Teplice

In: Kronika Lidové školy umění Jindřicha Jindřicha v Chebu, 1970-1990.